

LETO XXII. Stev. 199

GLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK
IVAN SINKOVEC
UREJA UREDNIŠKI ODBORList izhaja vsak dan razen
petka — Cena 10 dinarjev

Ljudska

PRAVICA

»LJUDSKA PRAVICA«
USTANOVLJENA 5. OKTOBRA
1934 — MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORBO JE IZHA-
JALA KOT DNEVNIK IN
TEDNIK. OD OSVOBODITVE
DO 1. JUL. 1951 KOT DNEV-
NIK, NATO PA KOT TEDNIK
— OD 1. JUNIJA 1952 IZHAJA
V REDAKCIJSKI POVEZANO-
STI Z »BORBO«

Kaj bo dosegel »odbor petih«

Poslednji diplomatski stiki v Londonu v zvezi s sueškim sporom — Misija odbora konferenčne »večine« v Kairu

London, 24. avg. (Tanjug). V Londonu so se živahni diplomatski stiki v zvezi s Sueškim sporom nadaljevali. Ministrski predsednik Eden se je sestal z navzočnosti svojega zunanjega ministra Lloyda z ameriškim državnim sekretarjem Dullesom. Pred tem je imel Eden razgovore z etiopskim zunanjim ministrom z Habteveldom, opoldne pa se je sestal s tako imenovano »sueško skupino« v ožjem kabinetu vlade. Popoldne je imel britanski ministrski predsednik tudi razgovor z avstralskim ministrskim predsednikom Menziesom, predsednikom »odbor petih«, ki bo Egiptu predložil zahodni načrt o ureditvi sueškega problema. Dulles se je davi sestal z zunanjimi ministri Francije, Japonske in Etiopije. Ministrski predsednik Menzies je sestal z japonskim zunanjim ministrom Sigemicom, medtem ko je imel britanski zunanjí minister Selwyn Lloyd v Foreign Officeu razgovore z zunanjimi ministri Francije, Zahodne Nemčije in Etiopije. Opoldne je pripravil košilo iranskemu zunanjemu ministru.

Iz Londona so že odpotovali delegacije Portugalske, Indonezije, Italije, Danske, Francije, Zahodne Nemčije, odpotovala pa sta tudi šefa ameriške in norveške delegacije na konferenci o Suez.

Odbor petih, kateremu je večina udeležencev londonske konferenčne naročila, naj naveže neposredne stike z egiptovsko vlado in ji predloži ameriško »večin« resolucijo glede Sueškega prekopa, je imel danes opoldne svojo prvo sejo. Razen avstralskega ministrskega predsednika Menziesia so v odboru še predstavniki Etiopije, Irana, Švedske in ZDA. Odbor se je takoj lotil sestave načrtov in metod za »demaršo«. Razen poskusa, da bi v stikih s Kairo »pojasnil« načrt o Suez, ki ga je podprlo 18 dežel londonske konferenčne, je od borova naloga tudi v tem, da obvesti večino sodelujočih dežel, ali je Egipt pripravljn pogajati se o novi mednarodni konvenciji na podlagi njihovih predlogov.

Zahodni načrt

Glavne določbe zahodnega načrta o ureditvi spora zaradi Sueza, ki ga bodo v imenu 18 dežel predložili predsedniku Naserju, se glase:

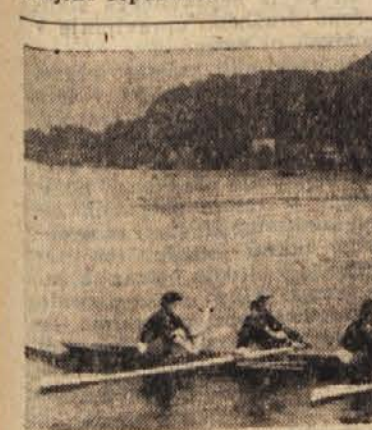
1. Spoštovanje suverenih pravic Egipta,

Menziesov odbor noče v Egipt?

London, 24. avg. (Reuter). — Iz dobro obveščenih virov prihaja vest, da je odbor petih, ali kakor ga imenujejo »Menziesovo poslanstvo«, na današnjem sestanku sklenil, da bo prek egiptovskega veleposlanštva v Londonu takoj poslal predsedniku Naserju vabilo na skupni sestanek, na katerem bi obravnavali Dullesov načrt o ureditvi sueškega spora. V teh krogih pravijo, da odbor meni, da bi lahko bil sestanek v kakem mestu zunaj Egipta.

Ob urugvajskem prazniku

Britani, 24. avg. (Tanjug). — Predsednik republike Josip Broz Tito je čestitil za obletnico neodvisnosti republike Urugvaj dr. Albertu Zubiriju, predsedniku Nacionalnega sveta vlade urugvajске republike.

Včeraj se je na Bledu začelo evropsko prvenstvo v veslanju za ženske. Na sliki zmagovalni četverec Sovjetske zveze. Podrobnejše poročilo o večerajšnjem tekmovanju berite na deseti strani

2. jamstvo, da bo prekop mednarodna vodna pot in ustvaritev dokončnega sistema jamstev glede svobodne uporabe te poti za vse čase in za vse dežele,

3. izoliranje uprave prekopa od političnega vpliva katerekoli države,

4. Egipt naj dobi ustrezne dohodke od prekopa,

5. ustanoviti je treba upravo Sueškega prekopa s sodelovanjem Egipta, katere naloga bi bila voditi, vzdrževati in izpopolnjevati to vodno pot,

6. položaj in naloge uprave bi določili s konvencijo, ki bi jo sprejeli na pogajanjih z Egiptom,

7. ustanovili naj bi razsodišče za poravnavo morebitnih sporov in za določanje sankcij glede kršitve konvencije,

8. načrt bi vseboval določbe o povezavi uprave prekopa z OZN.

Priprave »za vsak primer«

Zdaj razpravljajo zahodne velesile in ostalih 15 dežel o vprašanju, ki ga danes v Londonu vsi postavljajo, kakšen bo namreč naslednji korak v primeru, da egiptovska vlada zavrne Dullesov načrt kot podlago za pogajanja in odkloni pogajanja z od-

Za zdaj »brez sile«

Zaključki londonske konferenčne na seji francoske vlade — Lacoste pripravljen zapustiti položaj generalnega rezidenta v Alžiru

Pariz, 24. avg. (Tanjug). — Na nocojšnji izredni seji vlade, ki je bila posvečena v glavnem sueškemu problemu, je poročal zunanjí minister Pineau, ki se je opoldne vrnil iz Londona. Pineau je dejal, da so sadovi londonske konferenčne zadovoljivi. Toda posvetovanja med zahodnimi velesilami bodo nadaljevali po redni diplomatski poti.

Pineau je novinarjem dejal, da Francija in Velika Britanija v sedanjem razvoju krize »ne mislita uporabiti sile proti Egiptu«. Pripomnil je: »Posvetovati se bomo začeli o tem šele, če bo predsednik Naser negativno odgovoril na predlog 18 dežel.«

Na današnji seji je bila izražena enotnost članov vlade in odločenost, da bodo še nadalje vztrajali na »nepopustljivem in odločnem stališču ter zahtevali

borom petih. Splošno prepričanje je, da so možnosti, da bi Kairo sprejel ta načrt, za zdaj minimalne, čeprav prevladuje vtis, da je konferenca dosegla »določene napredek« v smeri miroljubne ureditve sueškega spora. Toda po drugi strani je treba ugotoviti, da se je konferenca zaključila brez splošnega sporazuma o bistvu problema. Edini skupni sklep 22 dežel je bil, da je treba Egiptu uradno predložiti zapisnike s konferenčne in s tem tudi predloge dežel, ki niso podprle večinskega načrta.

Medtem ko je poglavna dilema konferenčne ostala popolnoma odprta, ker zahodne velesile niso privolile v obravnavanje indijskih predlogov, ki imajo veliko več možnosti za uspeh, pa uradni londonski krogi tudi danes poudarjajo, da Velika Britanija položaj še nadalje smatra za zelo kritičen in da nadaljuje svoje priprave za »vsak primer«. Britanski konservativni tisk dejansko še nadalje napoveduje vrsto ukrepov, od gospodarskih do vojaških, s katerimi naj bi prisilili Egipt k popuščanju. Laburistični »Daily Herald« pa poziva britansko in francosko vlado, naj ravnata preudarno in naj opustita rožljanje z orožjem, da bi tako »svetu jasno dali vedeti, da hočeta ureditev brez vojne.«

mednarodno upravo in nadzorstvo nad Sueškim prekopom.«

Vlada je danes prejela tudi poročilo generalnega rezidenta v Alžiru Roberta Lacoste, ki sodi, da bi pomenilo »sleherno popuščanje Francije v sueškem sporu obsodbo njene alžirske politike in sploh slabljenje njenih pozicij v Severni Afriki«. Robert Lacoste zavoljo bolezní ni bil na seji vlade, ki je bila pod predsedstvom Renéja Cotyja, toda v svoji brzojavki, naslovljeni na vse ministre, je opozoril vlado na možnost, da bi odstopil s položaja generalnega rezidenta.

V Parizu sodijo, da francoska vlada, kar se Sueza tiče, za zdaj ni bistveneje spremenila svojega stališča. Nadaljnji razvoj pričakujejo po odgovoru Egipta na predlog »večine« na londonski konferenci.

Pomoč Indije in Kitajske

v prizadevanjih Egipta za zagotovitev nemotene zunanje trgovine kljub blokiranju egiptovskih fondov v zahodnih deželah

Kairo, 24. avg. (AFP). Uradno so objavili, da je Egipt sklenil s Kitajsko in Indijo sporazuma, po katerih bodo plačila v funtih zamenjali s plačili v drugi valuti. Na podlagi spremeničnega predloga k egiptovsko-kitajskemu trgovinskemu in finančnemu sporazumu bo Kitajska plačevala bombaž v švicarskih frankih, Egipt pa bo plačeval iz Kitajske uvoženo blago v egiptovski valuti. Kitajska je v švicarskih bankah naložila na račun Egipta 20 milijonov švicarskih frankov. Po-

doben sporazum je sklenil Egipt tudi z Indijo. Če deželi sta se sporazumeli, da bosta plačila za medsebojni trgovinski menjavo za nekaj časa odgodili.

Egiptovska vlada proučuje tudi ukrepe za prerasmeritev svoje zunanje trgovine s trgov dežel, v katerih so egiptovske terjatve blokirane, na dežele, iz katerih bi Egipt z ugodnimi pogoji dobival potrebne surovine in drugo blago, v njih pa prodajal svoje proizvode. Probleme, na katere je zadel Egipt po blokiranju svojih fondov v ZDA, Veliki Britaniji in Franciji, obravnavajo na sestankih v ministrstvih trgovine, preskrbe in financ, ministra Noser in Kajsuni pa se še bosta posvetovala z egiptovskimi strokovnjaki. Minister za trgovino Noser je pripravil tudi nove ukrepe za omejitev uvoza luksuznega in podobnega blaga, da bi preprečili morebitne posledice blokiranja in ohranili čvrsto valuto, potrebno za normalen potek zunanje trgovine.

Vprašanje finančne zagotovitve egiptovske zunanje trgovine, ki je nastalo po uveljavitvi ukrepov glede gospodarskega pritiska ZDA, Velike Britanije in Francije na Egipt, so proučili tudi na razgovorih, ki jih je imel finančni minister Kajsuni s pred-

Grški parlamentarci v Sovjetski zvezi

Moskva, 24. avg. (Tanjug). — Na povabilo Vrhovnega sovjeta je prispela v Moskvo grška parlamentarna delegacija z bivšim finančnim ministrom Eftaksiasom na čelu. Predsednik Zveznega sovjeta Lobanov, ki je delegacijo sprejel, je pozdravil grške parlamentarce in izrazil prepričanje, da bo njen obisk v SZ prispeval k boljšemu medsebojnemu razumevanju in razširitvi prijateljskih, gospodarskih in kulturnih stikov.

Grška parlamentarna delegacija je izrazila željo, da bi se med obiskom seznanila z velikimi industrijskimi objekti v SZ in s sovjetskimi narodi. Grški parlamentarci bodo na obisku tri tedne.

Predsednik republike Tito je v torku na Brionih sprejel novega indonezijskega veleposlanika Sudarsona, ki mu je tedaj izročil svoja akreditivna pisma

SEPILOV V RAZGOVORU Z NOVINARJI

Ostra sovjetska obsodba »večinskih« sklepov londonske konferenčne o Suez

London, 24. avg. (Tanjug). Sovjetski zunanji minister Sepilov se je nocoj v sovjetskem veleposlaništvu sestal z novinarji in obrazložil stališče sovjetske vlade glede rezultatov londonske konferenčne o sueškem vprašanju. Ostro je obsodil Dullesov načrt in imenovanje »večinskega« zaključnega odbora petih ter ponovno poudaril, da je edini sklep konferenčne le-ta, da se egiptski vladi dostavi gradivo o delu konferenčne.

Čeprav je nacionalizacija Sueške družbe egiptovska notranja zadeva, je dejal, je postalo sueško vprašanje predmet dolgovernih diskusij še pred londonsko konferenco. Pokazale so dve plati problema: nacionalizacijo Sueške družbe in svobodno plostvo v prekoku. Krogi, ki so bili neposredno povezani z interesi stare družbe, so namenoma povezali obe plati v eno, da bi ovrgli egiptovsko pravico do nacionalizacije prekopa. Londonska konferenca pa je morala potrditi to pravico in hkrati se je izkazalo, da je bila trditve o nevarnosti za plostvo po prekoku spriču nacionalizacije stare družbe popolnoma neosnovana. Plovba se neovirano nadaljuje in promet po prekoku je celo še narasel.

Neki britanski in francoski krogi, je Sepilov nadaljeval, so zaostriili vdušje tik pred konferenco z gospodarskimi sankcijami in nekimi vojaškimi pripravami, ki pomenijo brezobzirno kršitev ustanovne listine OZN. Zaostriitev položaja je bila sad prizadevanj istih vplivnih krogov v Veliki Britaniji, Franciji in ZDA, ki so kakorkoli povezani s staro Sueško družbo in ki jim je egiptovski ukrep pomenil omajanje

njihovih kolonialnih pozicij na Bližnjem in Srednjem vzhodu.

Tudi izbira dežel, povabljenih na konferenco, je bila napačna. Na Sueškem prekoku je zainteresiranih okrog 50 dežel, objavljene pa so bile na konferenco v glavnem članice Atlantske in Bagdadske zveze ter SEATO. Tudi naslednice stare Avstrije, ki je podpisala konvencijo iz leta 1888, kakor Avstrija, Madžarska, Češkoslovaška in Jugoslavija, niso bile pritegnjene k razgovoru. Enako velja za arabske dežele, ki so neposredno prizadete na Sueškem prekoku.

Na konferenci sta se izoblikovali dve različni gledišči, se sponadli dve različni načeli za urejanje takih vprašanj, kakor je sueško. Indijski predlog je upošteval egiptovsko suverenost, iz katere izhaja tudi pravica do uprave prekopa, a vendar v kombinaciji z interesi njegovih koristnikov. Ameriški načrt pa je egiptovsko državo domala izrinil iz uprave prekopa in postavil tujo upravo, oboženo celo z ustreznimi sankcijami. Hkrati pa tudi ne omogoča pogajanj z Egiptom na enakopravni osnovi, marveč mu vsiljuje pogoje, ki kršijo egiptovsko suverenost. Zato je to v bistvu kolonizatorski načrt, v popolnem nasprotju z duhom, načeli in nalogami OZN.

Sovjetska zveza pripoznava pomen svobodne plobove po prekoku še prav posebno tudi za Veliko Britanijo in Francijo. Tudi SZ sama je zainteresirana v prosti plobovi tako po Sueškem kakor po drugih prekopih. Toda prsto plobovi je treba zagotoviti drugače, ne pa s kršenjem egiptovskih suverenostnih pravic. Naloga odbora petih pa je prikriti diktat Egiptu. Zato so se mu Indija, Cejlon, Indonezija in SZ uprle. Glavnimi kolonialnimi silam pa ni uspelo izsiliti, da Egiptu ne bi predložili v proučitev tudi indijski predlog in vse dopolnilne predloge, ki so bili stavljeni na konferenci.

V ostalem pa tudi vseh 17 ali 18 dežel, ki so privolile v ameri-

Ameriške dobave Egiptu ukinjene

Washington, 24. avg. (Reuter). Ameriška uprava za pomoč tujini je odredila, naj ustavijo vse dobave v okviru tehniške pomoči Egiptu, dokler sueško vprašanje ne bo urejeno. Nova prepoved velja za nadaljnje dobave lokomotiv, strojnih delavnic, železniških vagonov, remorkerjev in druge opreme za promet, kakor tudi pošiljanje strokovnjakov v okviru programa ameriške tehniške pomoči Egiptu. Celotna vrednost dobav je bila določena na kakih 20 milijonov dolarjev. Ameriški funkcionarji, ki so objavili ta ukrep, so izjavili, da pa bodo nekatere »manjše« dobave opravljene.

ški predlog, ni mogoče smatrati za enotno skupino. Danci, Norvežani, Iranci, Španci, Japonci in še nekateri drugi so izrazili vrsto rezerv in pripomb ter označili miroljubna pogajanja z Egiptom kot edino možno sredstvo za ureditev sueškega spora. Prav tako bi bilo napačno podcenjevati resni položaj, ki bi utegnil nastati po prizadevanju tistih britanskih, francoskih ter ameriških krogov, ki hočejo ta spor rešiti s silo. SZ si bo še nadalje prizadevala za mirno ureditev sueškega vprašanja, s pogajanjmi na osnovi enakopravnosti in pravice.

Na vprašanje, kakšno stališče bi zavzela SZ, ko bi Velika Britanija in Francija napadli Egipt, je Sepilov opozoril na sovjetsko opozorilo, ki je bilo objavljeno 9 avgusta, in dodal: »Rušenje miru na Bližnjem vzhodu ne bi bilo mogoče omejiti na to področje. Zgolj ljudje, ki so izgubili smisel za stvarnost in čut odgovornosti, se utegnejo odločiti za silo. Kaj takega pa bi bilo v nasprotju s stališči velike večine delegatov na londonski konferenci.«

Lloyd in Dulles o stikih s Kairo

London, 24. avg. (Tanjug). Zunanji minister Selwyn Lloyd je govoril nocoj po radiu o rezultatih londonske konferenčne, ki je bila po njegovem mnenju »uspešna«, ker so se sporazumeli, da morajo »neki mednarodni elementi kontrolirati prekop« in ker je bila večina za »sporazum o načinu, po katerem bi bilo treba v bodoče upravljati Sueški prekop«. Razen tega, je dejal, pa ni mogoče dopustiti, da bi bil prekop pod kontrolo »ene same vlade ali enega samega človeka«. Lloyd upa, da bo misija odbora petih uspešna. Na vprašanje, kaj bi se zgodilo, če bi Naser zavrnil sklepe londonske konferenčne, je dejal, da bi postala stvar zelo resna.

Tudi ameriški zunanji minister Dulles je danes pred odhodom v Washington na londonskem letališču novinarjem izrazil upanje, da bo odboru petih uspelo pričeti pogajanja z egiptskim predsednikom Naserjem o mednarodni kontroli Sueza.

ABDULGANI V KAIRU

Kairo, 24. avg. (Reuter) Vodja indonezijske delegacije na londonski konferenci o Suez Abdulgani je nocoj prispel v Kairo. Sestal se je s predsednikom Naserjem.

VREMENSKA NAPOVED

za soboto, 25. avgusta:

Precej oblačno, zlasti v zahodni in severni Sloveniji še nekaj padavin. V južni Sloveniji prehodne razjasnitve. Temperatura zjutraj od 8 do 13 stopinj, na Primorskem 15, čez dan do 23, na Primorskem 25 stopinj. Zjutraj v nižinah megla ali nizka oblačnost.

Stanje vremena:

Od Biskajskega zaliva do Srednje Evrope se zadržuje v višinah zelo močno zahodno strujanje, ki dovaja v predele severno od Alp hladne in vlažne zračne mase, medtem ko je v predele južno od Alp vdri zelo tople zrak.

IZ JAVNE RAZPRAVE O OSNUTKU ZAKONA O DELOVNIH RAZMERNIH

Bolj vskladiti z doseženo stopnjo samoupravljanja

Javna razprava o osnutku zakona o delovnih razmerjih je v sindikalnih organizacijah v Sloveniji ugotovila, da vsebuje ta zakonski osnutek vrsto pomembnih pozicijskih novosti. Izdelava tega zakona predstavlja izredno težko delo, ki ga zahtevajo globoke socialno-ekonomske in politične spremembe, nastale po uvedbi in razvijanju samoupravljanja. Sedaj ureja delovno razmerje v gospodarstvu več desetih razdrobljenih predpisov, ki razen tega v marsičem niso več ustrezno usklajeni z novo družbeno-ekonomsko vlogo neposrednih proizvajalcev, saj so bili sprejeti večinoma še pred letom 1950, torej še v obdobju administrativnega gospodarstva.

Toda predlagani zakonski osnutek ima po mnenjih, ki jih je bilo slišati v razpravah sindikalnih organizacij v Sloveniji, tudi nekatere šibke plati. V prvi vrsti gre za načelno vprašanje glede obsega zakona. Naslov zakonskega osnutka govori o zakonu o delovnih razmerjih, iz nekaterih členov o osnutku pa je moč ugotoviti, da je obseg zakona zožen le na delovna razmerja v družbenih, gospodarskih organizacijah, ni pa prirejen hkrati tudi za delovna razmerja v zadržinskih podjetjih, pri privatnih delodajalcih, o tako imenovanih zavodih ali ustanovah s samostojnim financiranjem in v družbenih organizacijah. Poseben zakon je predviden za uslužbence državnih organov in ustanov ter drugih podobnih služb.

To pa nasprotuje težnjam, da bi delovna razmerja vseh delavcev in uslužbencev urejali po enotnih načelih. Če bi osvojili predlagani zakon, bi n. pr. delavec v tovarni imel reguliran dopust že z zakonom, medtem ko bi za delavca, denimo v zadržinski organizaciji, urejala to vprašanje pravila organizacije, za delavca pri privatniku pa kolektivna pogodba. To po mnenjih nekaterih sindikalnih forumov ne bi bilo umestno, saj že obstajajo pogoji, da bi lahko s skupnim zakonom določili delovna razmerja v osnovno enotno n. pr. glede dopusta itd., ki jih je že moč enotno ure-

Rektor beogradske univerze sprejel tuje študente

Rektor beogradske univerze dr. Ilija Djuričić in prorektor dr. Panta Tudundžić sta sprejela večeraj opoldne skupino tujih študentov iz sedmih dežel, ki so na praktični jugoslovanski tovarnah. Prof. Djuričić je govoril o življenju in delu na beogradski univerzi. Skupina tujih študentov je razen tega v Beogradu obiskala tudi vrsto znanstvenih, kulturnih in umetniških ustanov.

Letni sestank Jugoslovanskega statističnega društva bo v Ljubljani

Točnost statističnih podatkov, presojana z raznih vidikov in na različne načine, bo tema četrtega občnega zbora Jugoslovanskega statističnega društva, ki bo v Ljubljani od 14. do 16. septembra.

Na sestanku bo podanih deset referatov s tega področja, med njimi tudi referati S. Zarkovića »Problem kvalitete statističnih podatkov«, V. Bonača »Predsednik v statistiki — vir napak« in A. Novaka »Odgovornost za točnost statističnih podatkov«.

Razen članov društva bo sestanku prisostvovalo tudi znatno število predstavnikov raznih fakultet, inštitutov, zavodov in srednjih strokovnih šol. Povabili so tudi statistična društva več tujih dežel. Doslej so prispole priljave iz Francije, Zahodne in Vzhodne Nemčije, Poljske, Českoslovaške, Madžarske in Italije.

Devizni tečaj

Na rednem sestanku so bili dne 24. avgusta 1956 zaključki po naslednjih tečajih:

USA dol.	4110.—	3200.—	3824.46
1174.15; Lstg 9000.—	—	942.41	1012.19
DM 126.000.—	—	133.694.11	1771.71; Bfrs
—	6010.—	901.66; Sfrs	80.000.—
57.553.95; 744.43; Lit	720.—	710.—	791.46
127.87; Lit STP	450.—	400.94	728.29
Lit Gor. 530.—	—	530.—	1094.15; Hfl
—	62.656.72	683.65; Šved. kr.	—
70.900.—	1107.07; Eg. Lstg	—	2935.—
2955.—	243.91; bor. dol. Avstr.	4040.—	—
—	4030.—	1243.33; obr. dol. Dan.	—
1020.—	1200.—	300.—	obr. dol. Fin.
680.—	—	680.—	126.66; obr. dol. Norv.
560.—	585.—	689.39	129.79; obr. dol. Grč.
1150.—	—	1260.81	353.69; obr. dol. Turč.
—	728.74	142.31; obr. dol. Izr.	—
1360.—	1360.—	353.33; obr. dol. ZNSR	—
—	1190.—	296.82; obr. dol.	770.—
777.26	159.08; obr. dol. 1110.—	—	1062.68
254.02; obr. dol. CSR	1400.—	—	1320.—
1399.85	366.61; obr. dol. Belg.	680.—	—
703.57	134.52; obr. dol. Rom.	650.—	—
590.—	694.98	101.36; Lstg Kina	—
1758.74	109.37.	—	—

Opombe: številke pomenijo: 1. tečaj v Ljubljani, 2. tečaj v Zagrebu, 3. srednji tečaj FLKJ, 4. azlo v %.

Proslava obletnice stavke pri Eiflerju

V četrtek popoldne so v obratu Tovarne dekorativnih tkanin za Bežigradom proslavili 20-letnico velike stavke tekstilnih delavcev. V sindikalni dvorani so se delovnemu kolektivu pridružili še stari voditelji delavskega gibanja in pobudniki stavke v tovarni.

Delavska voditelja in organizatorja stavke Mile Smolinsky in France Dragar sta orisala pogumno akcijo Eiflerjevih tekstilcev pred dvajsetimi leti. Pripovedovala sta o pripravah na stavko, o enotnosti delavstva ves čas stavke, prikazala like najodločnejših revolucionarjev in organizatorjev delavskega gibanja na Posavju, govorila o odločnosti žena in vztrajnosti vseh stavkačev. Takratna stavka je bila ena prvih akcij, v kateri so delavci zasedli tovarno in izgnali vse, ki so bili delavstvu sovražni. Poudarila sta tudi pomen njihove stavke v splošnem stavkovnem gibanju tekstilnih delavcev Slovenije, ki se je končalo predvsem z moralno in politično zmago delavstva.

Ob zaključku spominske svečanosti so podelili priznanja organizatorjem stavke in na tovarniškem dvorišču odkrili spominsko ploščo.

DANES BODO ODPRLI II. MEDNARODNO RAZSTAVO VIN

Uspeh jugoslovanskih vin v ostri mednarodni konkurenci

Jugoslavija prejela 24 zlatih, 155 srebrnih in 32 bronastih medalj — V komercialnem delu bo sodelovalo 30, v oficialnem pa 58 podjetij

Na Gospodarskem razstavišču je vse pripravljeno, da dopoldne ob enajstih svečano odprejo drugo mednarodno razstavo vin. V dvorani B in C so postavili enotne paviljone za 19 držav, ki bodo sodelovale s 430 vzorci v oficialnem delu razstave, ter paviljone za razstavljalce vinogradniških in kletarskih strojev. Novozgrajena mala hala, polna lično urejenih paviljonov in točilnih miz, pa bo osem dni prizorišče komercialnega dela te mednarodne prireditve.

Uvod v otvoritvene svečanosti bo ob pol deveti uri dopoldne; potem bo razglasitev rezultatov mednarodne degustacijske komisije in podelitev kolajni ter diplom. Ob tej priložnosti bodo objavili rezultate dela mednarodne komisije, ki je v osmih dneh pregledala 282 domačih vzorcev in približno 140 vzorcev tujih vin, ker jih nekaj zaradi zakasnitve pošiljk komisija še ni pregledala. Rezultati ocenjevanja: 36 zlatih, 22 srebrnih in 41 bronastih medalj. Največ priznanj so prejela

domača jugoslovanska vina, ki jim je komisija dodelila 24 zlatih, 155 srebrnih in 32 bronastih medalj. Od tujih vin pa so bila najdražja z najvišjimi priznanji — z zlato medaljo — dva vzorca portugalskih, štirje španski, trije madžarskih in trije vzorci grških vin.

Vsa ocenjena in nagrajena vina bodo tudi razstavljena, tako da bodo obiskovalci mogli poskusiti približno 430 vzorcev vin iz štirih kontinentov. V komercialnem delu razstave bo sodelovalo

23 domačih in 7 tujih podjetij, v oficialnem delu pa 58 domačih in tujih podjetij, med njimi mnogi renomirani tuji razstavljalci, kot so Trans-Continental Agencies iz Londona, R. Teltcher iz Londona, »Sodap« iz Cipra, Scholtz-Hermanos iz Malage in 72 let stari vinom, Foire internationale de la vigne et du vin, Montpellier, Monimpex iz Budimpešte z 19 vzorci, »Prodelexport« iz Bukarešte in bolgarsko izvozno podjetje »Bulgarplodexport« itd.

Na večerajšnji tiskovni konferenci, ki so se je udeležili predstavniki vseh večjih jugoslovanskih listov, so člani mednarodne komisije in prireditelji ponovno poudarili pomen podobnih mednarodnih prireditev za razvoj vinske proizvodnje pri nas in še prav posebej za uveljavljanje naših vin na svetovnem tržišču. Hkrati so izrazili vse priznanje jugoslovanski vinski proizvodnji, ki je doživela velik uspeh v ostri mednarodni konkurenci. Podobne prireditve so pač nepogrešljiv prispevek k afirmaciji naših vin v svetu, kajti nezadovoljiva propaganda za naša vina je eden izmed osnovnih vzrokov, da v zvezi izredno bogati vinski proizvodnji še nismo zadovoljivo prodrli v svet. Na razstavo je bilo povabljenih nad 500 predstavnikov trgovskih podjetij iz tujine, ki bodo lahko na licu mesta sklepali trgovske pogodbe ali pa se vsaj prepričali o kvaliteti teh vin. Gospodarsko razstavišče pa bo v času razstave za vse tuje goste prirejalo izlete v naša vinorodna področja. N. P. ig

PRED POSVETOVANJEM O IZVOZNI EMBALAŽI

ZAŠČITA BLAGA

Mnogi neljubi pojavi, do katerih je prišlo v zadnjih letih pri pošiljkah domačega blaga tujim naročnikom, so bili posledica slabe izvozne in prekomorske embalaže. Tako se je na primer pri izvozu elektromotorjev v Brazilijo cena blaga znižala za 20 %, ker je bila pošiljka nekoliko poškodovana spričo nezadostne embalaže. Isti primer je bil tudi pri pošiljki verig v Pakistan. Zato je bilo sklenjeno, da bodo izvozniki, posebno še prekomorski embalažni posvetilni posvetovanje, ki bo te dni na Reki.

Na posvetovanju bodo obravnavali vrsto vprašanj, med njimi tudi sestavo, kvaliteto in obliko transportne in izvozne embalaže ter učinkovitost antikorozijskih sredstev pri zaščiti pakiranega blaga. Na posvetovanju bodo podelili referate številni domači strokovnjaki, ki so se posvetili problemom embalaže. Posebno zanimivo razpravo je pričakovati v zvezi z uporabo antikorozijskih sredstev pri zaščiti blaga. Teh sredstev za zdaj še ne izdelujemo doma in zato bo posvetovanje v tem smislu sprejelo priporočilo glede organizirane takšne proizvodnje. Razen tega izbrani referati o raznih pogojih in zvezi s prevozom blaga na tuje trge kažejo, da je moč s pravilno embalažo marsikaj storiti. Blago, ki je med prevozom v prekomorske dežele izpostavljeno raznim nevarnostim, ki jih povzročajo gibanje ladje, velika sprememba temperature, vlaga itd., je treba ustrezno zaščititi. Razen tega doslej niso upoštevali razmer v pristaniščih, kjer iztovarjajo blago in koder včasih nimajo moderne mehanizacije, marveč iztovarjajo blago ročno. V teh primerih je treba zaboje zaščititi s posebnim okovjem ali drugimi zaščitnimi sredstvi.

Jasno je, da takšno ravnanje čisto zmanjša vrednot pošiljke, s čimer seveda pride do izgube deviznih sredstev. Zato so v nekaterih referatih predlogi, naj bi ustanovili specializirana podjetja, ki bi se ukvar-

šeni s strokovno opremo in pakiranjem blaga, posebno še oročnim strojem za prekomorski transport. Edino podjetje, ki ima tak-

šen oddelek, je »Transjug Rijeka«, toda to po svoji zmogljivosti in opremljenosti zaostaja za potrebami. V tujini se s podobnimi posli ukvarjajo številna velika podjetja. Tako imajo v Nemčiji celo združenje za izmenjavo izkušnje med temi podjetji.

Posvetovanje na Reki bo moralo dati odgovor na vprašanje, katero pot je treba ubrati, da bi jugoslovansko blago zaščitili, gospodarstvu pa prihranili odvečne in nepotrebne izgube. N. P.

DNEVNA KRONIKA

Ustanovitev komisije za proučevanje donavskih problemov

Zvezni izvršni svet je ustanovil posebno komisijo, ki bo proučevala vse donavske probleme v zvezi s plovo, melioracijami in planiranimi deli v Djerdapski soteski.

Svečana proslava Dneva makedonskih rudarjev

Dan makedonskih rudarjev — 28. avgust — bodo v vsej republici svečano proslavili. Razen svečanih akademij bodo v vseh rudarskih kolektivih priredili razstave, ljudsko rajanje, kulturno-umetniške, telesno-vzgojne in druge prireditve. Največja proslava bo v rudniku Zletovo. Posameznim rudarjem bodo ob tem dnevu podelili diplome in znak priznanja za dvajsetletno delo.

Udeležite se velike zaključne taborniške svečanosti v Kumrovcu, ki bo v nedeljo, 26. avgusta, ob 10. uri dopoldne. Od Grobelnega do Kumrovcu bodo vozili kamioni za osebni prevoz. Odhod iz Grobelnega bo v nedeljo ob 7. uri jutraj. Cena prevoza je 150 din.

Potniška ladja »Proleterka« nasedla v Zadru

Ko je plula na redni progi Kotor—Split—Reka—Benetke, je sinoči okrog polnoči potniška ladja »Proleterka« rahlo nasedla s premcem na levi strani vhoda v zadrsko pristanišče. Do nesreče je prišlo med manevriranjem ladje, da bi prišla v zadrsko pristanišče. Na ladjí je bilo okrog 700 potnikov, ki so se takoj po nesreči izkrcali na obalo. Poškodovan ni bil nihče. Ko je ladja nasedla, je bila osek. S tal so jo mogli odstraniti šele, ko je nastopila plima. Ladja ni bila poškodovana.

Neurje v Nišu

Predsinocnim je bilo na področju južnovzhodne Srbije neurje. Vihar je dosegel hitrost nad 100 km na uro. V Nišu je pretrga-

nih okrog polovico telefonskih zvez, 70 % medkrajevnih zvez, kakor tudi mednarodna zveza Beograd—Solun. Vihar je poškodoval tudi mnoge električne vode v Nišu.

Vode iz Jablaniškega jezera ne bodo spustili skozi jez

V začetku tega meseca so, ker je bil neogibno potreben nemont zgrajenih naprav HE Jablanica na Neretvi in ker je bilo treba končati nekatera gradbena dela, začeli spuščati vodo iz jezera skozi odprtino v jezcu. Čez pet dni so s tem prenehali. Kasneje so sprejeli sklep, kdaj bo prišlo do remonta strojev. Do remonta bo prišlo po načrtu letos, toda vode iz jezera ne bodo izpustili skozi tako imenovani temeljni izpust na jezcu, marveč samo preko turbin. To so sklenili te dni na sestanku, ki se ga udeležilo okrog 30 elektrogospodarskih strokovnjakov iz vse države.

Remont bo po načrtu trajal okrog polmeseč. V tem času bo potrošnike jablaniške HE preskrbovala termoelektrarna v Kaknju.

PETER ZORKO:

O svetih ljudskih odborov pristojnih za notranje zadeve*

I. Področje dela organov za notranje zadeve

Zvezna ljudska skupščina je sprejela zakon o organih za notranje zadeve, ki pravno ureja eno izmed pomembnih panog državne uprave. Med drugim ta zakon določa tudi področje notranjih zadev. Te zadeve so: varstvo osebnih, premoženjskih in političnih pravic državljanov; zaščita državne varnosti; preprečevanje in odkrivanje kaznivih dejanj; izsleditev in prijemanje storilcev kaznivih dejanj; pomoč pri odkrivanju gospodarskih prestopkov; varstvo javnega reda in vzdrževanje javnega reda in miru; preprečevanje, odkrivanje in naznanitev prekrškov in njihovih storilcev; izvršitev kazni, varnostnih ukrepov in vzgojnih poboljševalnih ukrepov; varnost prometa na javnih cestah; izdajanje potnih listov, kontrola potniškega prometa čez državno mejo ter prebijanje in gibanje tujcev; državljanska in osebna stanja; prijavnica in odjavnica služba, ugotavljanje istovetnosti državljanov; požarna varnost in civilna zaščita; naloge s področja predpisov o družini, zborovanjih in drugih javnih shodih, o spravljanju tujeja tiska v državo in o njegovem razširjanju, o posesti in nošenju orožja, o prometu s strelnim orožjem, strelivom in razstrelilnimi sredstvi ter druge zadeve, ki so po posebnih predpisih v pristojnosti organov za notranje zadeve.

Na splošno povedano, obsega področje dela organov za notranje zadeve: varstvo osebne premoženjske varnosti državljanov, varstvo družbenega in političnega reda ter varstvo družbenega premoženja. Večino teh nalog opravljajo tajništva s postajami Ljudske milice.

Nekatere naloge, kot so: notranji javni red in mir v občini, varnost krajevnega prometa, osebna stanja in vodstvo državljanov, prijavnice in odjavljane prebivališča ter neposredno organiziranje in vodstvo civilnega in požarnega varstva opravljajo upravni organi občinskega ljudskega odbora po uslužbenih občinskih ljudskega odbora.

Iz obsega nalog, ki ga zajema področje organov za notranje zadeve, je vidna poleg njihove pestrosti tudi posebnost te vrste državne uprave. Posebnost je prav v tem, da je področje organov za notranje zadeve nenavadno obsežno in se izraža predvsem v preprečevanju in odkrivanju kaznivih dejanj, gospodarskih prestopkov in prekrškov, skratka vsega, kar zavira ali ogroža svobodo posameznika in družbe. S tem delom odstranjuje organi za notranje zadeve motnje in ovire, ki izvirajo iz nediscipliniranosti državljanov ali od sovražnikov naše družbene stvarnosti.

Take naloge in njihova posebnost se kažejo seveda tudi v delu organov za notranje zadeve. Posebnosti teh nalog se morajo zavedati tudi ljudski odbori in njihovi sveti, ki sicer niso organi za notranje zadeve, imajo pa v okviru svoje pristojnosti možnost vsestranskega obrav-

navanja o notranjih zadevah in o preventivnih in drugih ukrepih za preprečevanje in odvracanje kaznivih dejanj in drugih družbi škodljivih pojavov.

S tem, da zakoniti predpisi izročajo tudi svetom ljudskih odborov določene pravice glede notranjih zadev, se tudi za notranje zadeve uveljavljajo načela družbenega upravljanja. Področje dela organov za notranje zadeve ni mogoče pravilno oceniti brez poznavanja vloge svetov, ki so pristojni za notranje zadeve in narobe.

II. Razvoj svetov za notranje zadeve v Sloveniji

V naši republici so bili sveti za notranje zadeve izvoljeni po zakonu o okrajnih ljudskih odborih z dne 1. aprila 1952 že v maju in juniju leta 1952. Ustanovitev organa okrajnega ljudskega odbora, pristojnega za notranje zadeve, je bila takrat nova stvar. Zato ni nič čudnega, če se sveti za notranje zadeve ob začetku v svoji vlogi niso takoj in povsod znašli. To je tudi opravičljivo, ker je bilo zaradi posebnosti tega področja do tedaj udejevanje družbenih faktorjev v tej dejavnosti relativno najmanjšo. Lahko trdimo, da prvi dve leti obstoja svetov za notranje zadeve pripadeta le iskanju in izgrajevanju sistema za delo in vlogo samega sveta v sistemu našega družbenega mehanizma. Nič čudnega, če so na prvih sejah obravnavali predvsem to vprašanje. Bilo pa ni napačno misliti, da niso v tej svoji prvi dobi sveti za notranje zadeve že tudi dejansko izvršili vrsto nalog. Obravnavali so že razne veje dejavnosti organov za notranje zadeve, saj so n. pr. okrajni sveti v naši republici do konca leta 1953 obravnavali na 11 sejah o splošni kriminaliteti, 21-krat o gospodarski kriminaliteti, 12-krat o mladinski kriminaliteti, 28-krat o javnem redu in miru, 23-krat o varnosti prometa, na 28 v letu 1953 lahko opazimo po uveljavitvi sejah o požarni varnosti itd. To so bila splošnega zakona o ureditvi občin in okra-

na splošno le bolj obravnavanja teh vprašanj (ugotavljanje splošne situacije problemov), le malo pa je bilo še reševanja konkretnih, najbolj perečih, družbeno političnih zadev. Zato so tudi sklepi na teh sejah preveč splošni, le načelni. Včasih pa so bile seje tudi brez sklepov.

V začetku obstoja svetov za notranje zadeve nekateri posamezniki niso razumeli pomena tega sveta. Tako smo imeli primere, da so nekateri, čeprav posamezniki, zavzemali stališče o nepotrebnosti teh svetov, ki naj bi bili le izraz formalne demokracije zaradi močne vertikalne povezanosti resora za notranje zadeve. Takšna gledanja so imela svoj odraz ponekod v neprihajanju na seje, v slabem zanimanju članov, mrtvilu na sejah, v nepravilnem kadrovskem sestavu sveta, v pomanjkanju skrbi ljudskega odbora za ta svet, v slabo sestavljenih dnevnih redih itd. Takšna gledanja o nepotrebnosti obstoja sveta za notranje zadeve so izvirala iz golega nepoznavanja bistra našega socialističnega demokratičnega upravnega mehanizma ali pa iz nepravilnega stališča, da določeno družbeno upravljanje v notranjih zadevah ni možno.

Ko so sveti prebrodili začetne težave, kažejo že v l. 1954, posebno pa v letu 1955, precejšnje razmah v svojem razvoju. Člani sveta prihajajo bolj pripravljeni na sejo, pristopajo k delu z resnostjo, svet bolj določeno in globlje obravnava posamezne probleme iz resora notranjih zadev, sklepi so konkretniji, člani se sestajajo povprečno enkrat mesečno ter pretresajo skoraj vsa področja notranjih zadev. Sklepi svetov, ki so se realizirali, potrjujejo koristnost obstoja svetov. To pride še posebno do izraza, ko začne svet reševati razne probleme skupno z drugimi sveti ter z drugimi družbeno političnimi organi.

Močan napredek pri delu teh svetov v letu 1955 lahko opazimo po uveljavitvi zakona o ureditvi občin in okra-

PRED ZACETKOM SOLSKEGA LETA

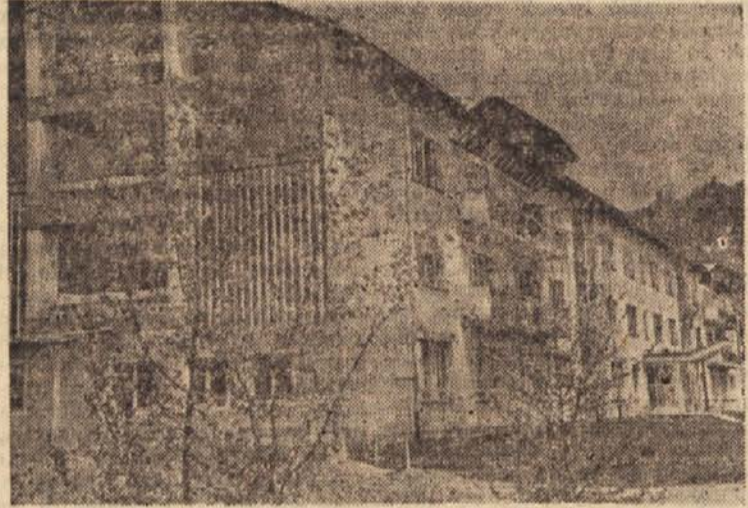
Letos so marljivo obnavljali dijaške domove

V nekaterih domovih zmogljivosti ne zadoščajo

Prijetni počitniški dnevi se nagibajo k svojemu zatonu. Se dobrih štirinajst dni in šolska vrata se bodo spet na široko odprla. Poletno tišino prebeljenih in prežračenih hodnikov ter učilnic bosta prekinila glas šolskega zvonca in kramljanje dijakov ob ponovnem vselem snidenju.

Ljubljana bo v prvih septembrskih dneh spet sprejela nekaj tisoč svojih nestalnih prebivalcev. Sprejela bo dijake gimnazij in srednjih strokovnih šol, ki za šolanje nimajo priložnosti v domačem kraju ali vsaj v bližnji okolici. Ne zanimajo nas tisti, ki razložijo svoj kovček v prijetni sobici sorodnikovega stanovanja. Beseda, dve o tistih ljubljanskih prebivalcih, ki so jim dijaški domovi in internati postali drugi dom.

Zato smo še v zadnjih počitniških dneh pohiteli po Ljubljani, da povprašamo v domovih, kako in kaj bo letošnje jesen. Z malce strahu smo obiskovali domove, kajti že nekaj let nazaj se je razveseljivim novicam o obnavljanju domov, popravilu in nabavi novega inventarja pridružila ena ali druga bridka resnica o stiski v internatih, o zvišanju cen oskrbnine itd.

Del Studentovskega naselja v Ljubljani.

Ze na prvi pogled smo lahko povsod opazili, da se vse poletne mesece skrbno pripravljajo na bližajoči se začetek šolskega pouka. Skoraj povsod smo se srečali pri delu zidarjev, mizarjev in druge obrtnike, ki ustvarjajo našim dijakom prijetnejši kotiček. V največjem srednješolskem domu — v internatu TSS so povsem spremenili notranjo podobo stavbe B, ki se je od leta 1938 ni dotaknila roka obrtnika. Nabavili so tudi nekaj nove opreme in opleskali notranje prostore. Na stavbi C — nekdanji umobolnici — so prepleksali fasado, tako da sedaj ne da niti na zunaj slutiti, kakšnemu namenu je včasih slu-

žila. Samo obnove fasade in nabava 250 novih odevi je veljala približno 3 milijone dinarjev. In od kod sredstva? Vsa dela so opravili brez posebnih dotacij. Uporabili so lastna amortizacijska sredstva, vse ostalo pa so si prislužili s turistično in drugo uslužnostno dejavnostjo med počitnicami.

Ostarela stavba doma »Ivana Cankarja« že dalj časa kliče po

prevzela Trgovinska zbornica ljubljanskega okraja in jo bo uporabljala za vajensko šolo trgovske stroke. Se ni dokončnega sporazuma med Okrajnim ljudskim odborom in Trgovinsko zbornico, koliko bosta prispevala za adaptacijo, vendar se bodo dela začela na enem in drugem delu s sredstvi obeh. Po obnovi novega dela zgradbe bo v dijaškem internatu prostora za 200 gojencev.

V sosednjem dekliškem domu »Anice Černejeve« so bili prav tako pridno na delu vse poletje. Ker je osnovna šola na Poljanah zasedla tudi tretje nadstropje stavbe na dvorišču, so morali skladiščne prostore adaptirati v tri nove sobe, tako da ne bi občutno zmanjšali svojih kapacitet. Prepleksali so vso notranjost nove zgradbe, popravili električno napeljavo, prekrili streho in opravili še nekatera druga dela v skupni vrednosti približno 1 milijon 800.000 dinarjev. Tudi v ostalih domovih so med počitnicami skrbno obnavljali, seveda v skladu s skromnimi razpoložljivimi sredstvi.

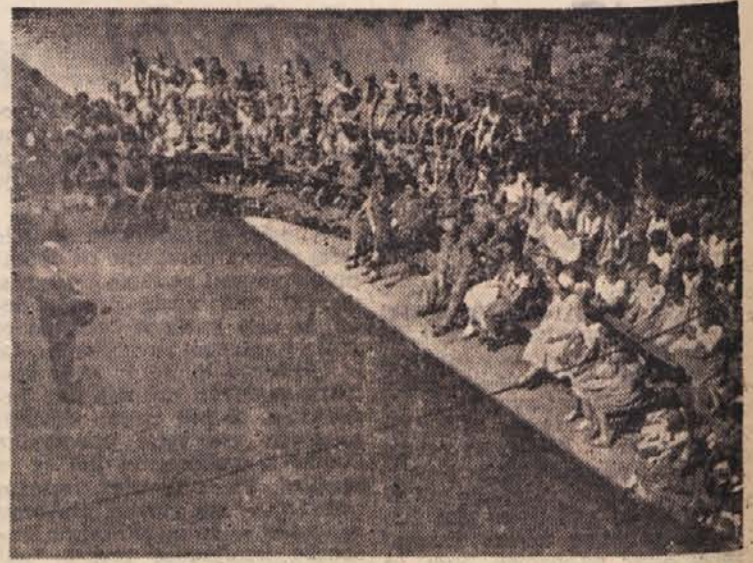
PROSENJ VEČ, KOT JE RAZPOLOZLJIVIH MEST

Predvsem se občuti pomanjkanje domskih prostorov, namenjenih dijakom srednjih strokovnih šol, ki jih ni v ostalih krajih Slovenije. Tako so v domu TSS na Vidovdanski cesti pri normalni zmogljivosti 450 postelj sprejeli lani še 700 gojencev. In letos? Z doma je odšlo le 82 maturantov, za sprejem pa je prosilo približno 300 novincev. Odkloniti so morali vse kandidate za mojstrske oddelke. Sprejeli so predvsem vojne sirote, ki jih je bilo med prosilci kar 78. V domu pravijo, da je zares nemogoče povečati stanovanjsko površino, ker so že lani za spalnice preuredili nekatere zasilne prostore. Prepeljali so tudi dom gojenk Ekonomske srednje šole v Veselovi ulici, saj so sprejeli 40 gojenk več kot je domska zmogljivost. Seveda so morali pri tem odkloniti številne prošnje prosilcev iz krajev, ki so bližji nekaterim drugim šolskim središčem. Z malenkostnimi utesnitvami bodo v domu Gradbene srednje šole, Domu »Majde Vrhovnikove«, Domu »Anice Černejeve« in Dijaškemu domu »Ivana Cankarja« ugodili vsem prošnjam. V splošnih dijaških domovih je naval deloma pojenjal z odločnejšo od-

klonitvijo vseh dijakov, ki se lahko šolajo v bližini svojega domačega kraja.

In tretje vprašanje — oskrbnina v domovih?

V vseh dijaških domovih upajo, da lanskoletne oskrbovalnine 5300 din sedaj ne bodo zviševali, prav tako pa tudi ni videza za zniževanje, kolikor se ne bodo bistveno spremenile cene prehrane. Seveda pa je oskrbnina v nekaterih domovih manjša od dejanskih stroškov internata, vendar to razliko krijejo s sredstvi, pridobljenimi s turistično in drugo uslužnostno dejavnostjo.

Sekira ob Vrbskem jezeru. Deželni glavar Koroške g. Ferdinand Wedenig se posavlja od avstrijskih in slovenskih otrok, ki so letos družno preživeli lepe počitnice ob Vrbskem jezeru

KAKO NAM JE ZAL, DA JE ZA LETOS ZE KONEG

lepih dni ob Vrbskem jezeru

V Sekiri ob Vrbskem jezeru je bilo letos na počitnicah okoli 300 otrok iz Slovenije — Socializem vzgaja tudi med otroki pristržno prijateljstvo

Sekira ob Vrbskem jezeru, avgusta — Nad Vrbskim jezerom in celovško kotlino je do poznega jutra grmela nevihta in lilo kakor iz škafe. Potlej pa se je iznenada razparala siva zavesa in izza nje se je vsulo sončno zlato in srebro na jezersko gladino. Obzorje je bilo čisto, kakor da bi ga umile nevidne roke. Na vseh pomolih ob jezeru se ob parnikih gnete množica sveta. Kdo bi v tej jutranji svežini ne križaril s parnikom ali motornim čolnom po bleščecem jezeru?

»Kako žal nam je, da je ta sobota naš letošnji poslednji dan ob Vrbskem jezeru,« mi pravi gruča otrok iz Kočevja. Večji skorajda ne kažejo več nobenega upanja, da bi ob letu spet prišli v Sekiro ob Vrbskem jezeru. Najmlajšim pa se v očeh utrinjajo vesele misli: »Mogoče pa le pridemo prihodnje leto spet...« Potem se iznenada razigrani razbeže z obrežja proti počitniškemu domu. Rjavci, zagoreli, zdravi in razposajeni. V takšnem jutru bi mladost ne mogla biti drugačna.

Obe poslopji počitniške kolonije v Sekiri sta to jutro kakor dva zuboreča uljnaka. Avstrijski in naši slovenski otroci se pripravljajo na slovo. V treh izme-

nah je tudi letos v Sekiri preživelo prelepe počitnice več kakor osem sto otrok, od tega skoraj tri sto iz Slovenije, iz kočevskega, goriškega, trboveljskega in drugih okrajev.

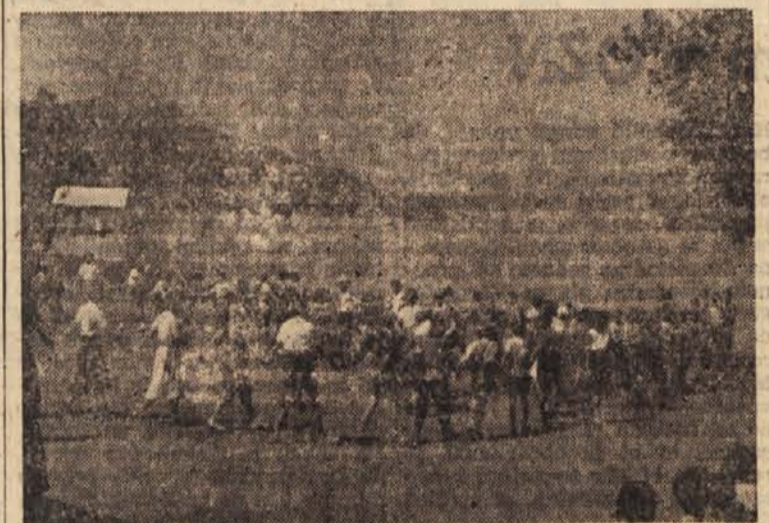
Koroške in naše socialistične organizacije si leto za letom prizadevajo, da bi se ob Vrbskem jezeru in v naših krajih ter ob morju zvrstilo vsako leto čim več mladine na prijetnih počitnicah. Sekira ob Vrbskem jezeru je med našo mladino že znana, po nekaj otrok iz vseh okrajev Slovenije jo pozna. Tu ob Vrbskem jezeru se v počitniški koloniji vsako leto seznanijo nekaj sto otrok. Ko pridejo na počitnice, premnogi zmorejo komaj dve, tri besede tujega jezika, avstrijski našega, naši nemškega. Ali ko se izmena posavlja iz kolonije ob Vrbskem jezeru, so si vsi ti otroci že mnogo bliže, kakor najmlajši glasniki sožitja, razumevanja in miru med narodi.

To prelepo jutro se tretja izmena posavlja iz kolonije, ki bo do prihodnjega poletja v miru in v zatišju ob Vrbskem jezeru čakala na nove stotine naših in avstrijskih otrok. V parku pred počitniškim domom je živo, veselo, razigrano življenje. Ta mladi svet še ne zna pokazati, kako je v vsakem slovesu tudi nekaj grenkega. Iz jedilnice in vseh sob so znosili stole, jih v polkrogu razvrstili. Skoraj bo ura deset. Otroci so posedli in vsi neestrni čakajo.

Medtem mi dr. Pogačar pripoveduje, kako so se otroci počutili ob Vrbskem jezeru. Kljub neprestanemu gibanju, kopanju in razigranosti so prav vsi pridobili nekaj nove teže. Zdravi in zgo-reli, čili in vedri se zdaj posavljajo. Med počitnicami so hodili tudi na izlete in spoznali nekatere kraje lepe Koroške, Celovce, Beljak, Ojstrovico, Stalensko gorobili so na velesenjmu v Celovcu pa tudi v nekaterih bližnjih vaseh, kjer so obiskali posamezne slovenske kmetije. Kakor živ mladi svet iz Slovenije so posedli pred kmetijo in presenečenim in vzradoščenim kmečkim ljudem prepevali slovenske pesmi. Kakor so se v koloniji dobro razumeli otroci, tako je tudi med vzgojitelji, ki so jim bili otroci zaupani, vladovalo popolno razumevanje. Ob večerih so prirejali taborne ognje, prepevali in plesali kolo in druge narodne plesne, dokler se nad jezerom ni razprostrl prvi mrak.

Za slovo so ta mladi in srečni svet obiskali koroški deželni glavar Ferdinand Wedenig, naš celovški konzul Mladen Devide, celovški župan Peter Graf in nekateri predstavniki slovenskih koroških organizacij. Sproščeno in vedro se vrste pevski in plesni nastopi avstrijskih in slovenskih otrok. Številni mladi avditorji ploska in se navdušuje, dokler vsi ne zapoje »Bratje, k soncu, k svobodi...« Deželni glavar Wedenig potem pripoveduje otrokom o miru med narodi, naš celovški konzul Devide pa o neprecenljivi vrednosti, ki jo imajo takšne počitniške kolonije za dobro sosedstvo in utrjevanje lepih odnosov med Avstrijo in Jugoslavijo. Čisto tihi in mirni poslušajo otroci, potem pa se po zaključni koračniči spet razigrano razbeže po obrežju. Ali za slovo si spet sežejo v roke, se zvrste v kolobar in ob jezeru zaplešejo letošnje zadnje kolo.

Francé Gerželj

Sekira ob Vrbskem jezeru. Otroci zadnje letošnje počitniške izmene so si še enkrat segli v roke in za slovo zaplesali kolo.

NEKAJ IZ NOVOMESKEGA OKRAJA

Za gorenjsko živino iščejo trg v Bosni

Sadovi spodbudne politike Okrajne zadrzne zveze v Kranju

Te dni so se vrnil iz Bosne člani živinorejskega odbora Okrajne zadrzne zveze Kranj, ki so obiskali selekcijske centre in živinorejske postaje v Zahodni Bosni: Banjo Luko, Cazin, Bihac, Bosansko Krupo, Bosanski Novi in Prijedor z namenom, da z njimi navežejo osebne stike in jih zainteresirajo za trg gorenjske pincgavske živine. Delegacijo je vodil tajnik živinorejskega odbora OZZ Kranj inženir Dušan Engelman.

Spodbudna politika Okrajne zadrzne zveze v Kranju je zlasti v zadnjih dveh letih izredno dvignila stavež goveje živine, tako da je bilo lani že močno preseženo predvojno stanje. Razen kvantitete pa je od predvojnega stanja tudi kvaliteta živine veliko boljša, kar so dosegli predvsem s sistematično selekcijsko službo, rodovnikom, molzno kontrolo in umetnim osemenjenjem. Razen selekcijske službe je vplivala na tako velik porast goveje živine predvsem pametna politika Zadrzne zveze, ki je z rednimi sejmi rodovniške živine, z razstavami rodovniške živine po zadrugah in premonvanjem najboljših govedih vzbudila pri živinorejcih veliko zanimanje za vzrejo dobrega goveda. Stavež goveje živine se je od leta 1939 do 1955 gibal takole (podatki Zavoda za statistiko OLO Kranj):

leto	skupno število glav
1939	36.300
1947	35.137
1948	35.288
1949	33.288
1950	37.593
1951	38.007
1952	35.001
1953	33.694
1955	37.586

Po precejšnjem odklonu navzdol po sušnih letih in prehodu od obvezne oddaje na prosti trg se je stavež od leta 1953 do lani torej dvignil skoraj za štiri tisoč, kar je skoraj za 1300 glav nad povprečjem leta 1939. To-likšen porast je že čutili tudi na trgu. Ze lani se je na sejmu rodovniške živine v Naklem poznalo, da je živine dovolj in da kupci vedno bolj iščejo kvaliteto.

Živinorejcem pa je postalo jasno, da dosedanj opek trg toliko živine ne bo mogel več absorbirati, pa naj bo kvaliteta še tako dobra. Če hočejo torej obdržati enak tempo vzreje gorenjske cikaste pasme, je treba poiskati nov trg. Po menenju živinorejskih strokovnjakov pa je treba ta trg iskati izven naše republike. Prav malo ali pa nič se ne more zanašati na Ormož, kjer je področje s približno dva tisoč glav prave pincgavske pasme (kakršno imajo n. pr. v sosednji Avstriji), ker je ta ormoški tip pincgavca zelo različen od gorenjskega (ki ga niti več ne imenujejo pincgavca, ampak »gorenjska cikasta pasma«). Gorenjsko cikasto govedo je bolj mlečno in manj kombinirano mesnato kot prava pincgavska pasma.

Po približnih cenitvah je treba najti trg za približno 400 glav. Letos bo glede tega živinorejski odbor učenil dvoje: prvič bo zainteresiral bosenske živinorejce za gorenjsko cikasto govedo, drugič pa se bodo udeležili novosadskega sejma z nekaj najboljšimi primeri krav, telic in bikov gorenjske cikaste pasme, da bi tako prišli v stik ne samo z domačimi, ampak tudi s tujimi kupci.

Inženir Engelman trdi, da jih je obisk v Bosni utrdil v prepričanju, da je Zahodna Bosna najbolj prikladna za gorenjsko pasmo. Uspehi obiska bodo sicer vidni šele na prihodnjih živinorejskih sejmih, vendar računajo za zdaj, da se bodo kupci iz Bosne zanimali predvsem za blike. V tamkajšnjih pogojih je osnovno govedo namreč še vedno bosenska buša; s počasnim križanjem z gorenjskimi bikli pa bodo

dosegli želeno pasmo. Tako je mogoče računati na enoten trg z Bosno šele čez leta.

Po zatrjevanju inž. Engelmana ima Bosna mestoma boljše pogoje za vzrejo dobre živine kot Slovenija, le da te svoje prednosti še ne izkoriščajo. Zemlja je sicer dobra in globoka, vendar izčrpana, ker je nihče ne gnoji.

Naša podjetja so na ponovne pozive občine in okraja prijavila le 80 učnih mest, čeravno bi potrebovala prav gotovo večje število vajencev. Kje je vzrok tako nizkemu številu prijav? So morda obrtna podjetja, zlasti iz socialističnega sektorja, pokazala premalo razumevanja do tega problema? Nekoliko bo to vsekakor držalo, vendar bi bilo iskati vzroke drugje. Ze dalj časa je namreč v veljavi uredba, da mora podjetje ali privatni učni mojster obdržati vajenca po opravljenem pomočniškem izpitu še eno leto kot pomočnika. Ne le da je treba temu bivšim vajencem preurediti plačo, treba je zanje tudi odvajati določen odstotek Zavodu za socialno zavarovanje.

Če ima torej neko podjetje več takih novih pomočnikov, se to na plačilni listi zelo pozna, še huje pa je pri privatniku. In ker ti mladi pomočniki niso vsi enako nadarjeni, imajo podjetja od njih prej škodo kot korist. Ker velja ta uredba že nekaj let, je ostalo v podjetjih zadnja leta precej takih pomočnikov, zato je pa

Statistika nam pove, da je v novomeskem okraju letos končalo šolo 1738 otrok. Od teh jih računamo na vključitev v obrt ali industrijo kar 861, med njimi 160 otrok padlih borcev. Če upoštevamo le vključevanje na področju novomeskega LO, vidimo, da je bilo v tekočem letu registriranih le 36 učnih pogodb.

Naša podjetja so na ponovne pozive občine in okraja prijavila le 80 učnih mest, čeravno bi potrebovala prav gotovo večje število vajencev. Kje je vzrok tako nizkemu številu prijav? So morda obrtna podjetja, zlasti iz socialističnega sektorja, pokazala premalo razumevanja do tega problema? Nekoliko bo to vsekakor držalo, vendar bi bilo iskati vzroke drugje. Ze dalj časa je namreč v veljavi uredba, da mora podjetje ali privatni učni mojster obdržati vajenca po opravljenem pomočniškem izpitu še eno leto kot pomočnika. Ne le da je treba temu bivšim vajencem preurediti plačo, treba je zanje tudi odvajati določen odstotek Zavodu za socialno zavarovanje.

Če ima torej neko podjetje več takih novih pomočnikov, se to na plačilni listi zelo pozna, še huje pa je pri privatniku. In ker ti mladi pomočniki niso vsi enako nadarjeni, imajo podjetja od njih prej škodo kot korist. Ker velja ta uredba že nekaj let, je ostalo v podjetjih zadnja leta precej takih pomočnikov, zato je pa

Okrajna obrtna zbornica je vključila lani do 10. avgusta že 85 vajencev v uk, sedaj jih je samo 36. Za usodo ostalih že sklo-

njenih učnih pogodb, ki leže pri obrtnem referentu obč. LO Novo mesto in čakajo, da jih bo posebna komisija pregledala in potrdila, še ne vemo. Res igra precejšnjo vlogo pri tem premoženjsko stanje otrokovih staršev, vendar bi to le ne smelo ovirati hitrega pregleda pogodb. Tako marsikateri starši ne vedo, ali se po njihovem otroku lahko učil zaželene obrti, za katero je učna pogodba sicer sklenjena, ni pa še pregledana in potrjena. Dokler je učne pogodbe potrjeval OLO, je slo vključevanje zelo hitro in je bilo lahko zaključeno v predpisanim vključevalnem času. Kako bo sedaj s to stvarjo, je veliko vprašanje. Napačno je bilo tudi to, da obč. LO niso ob prevzemu pristojnosti od okraja dovolj seznanili s temi pristojnostmi ljudi. Marsikdo sedaj ne ve, kje je pristojno mesto za to ali ono zadevo, med temi tudi za vključevanje, ki mora iti preko posredovalnice za delo, oziroma obrtnih referatov na občini. Zato postaja vključevanje otrok v obrt v novomeskem okraju, zlasti še v novomeski občini, resničen problem, ki pa bi se dal rešiti zelo preprosto in hitro: malo manj komisij, pa hitrejši delovni postopek.

Se nekaj! Ni dovolj, da zahtevamo samo od obrtnih delavnic več vajencev in da zahteva-

mo od tistih, ki vajenca ne vzamejo v uk, mesečno vplačilo vajenčeve nagrade v poseben sklad, ki se uporabi za vajenska vprašanja. Treba bi bilo misliti v vsaki občini tudi na to, da bi ustanovili čimveč novih obrtnih delavnic, v katerih naj bi zaposlili tiste, ki delajo postrani, brez obrtnega dovoljenja.

Dolenjska ima možnost razviti tudi nekatere druge obrtniške dejavnosti, ne samo čevljarstvo, krojaško, kovaško in ključavničarsko. Ne razumem, čemu bi tu ne mogle koristno poslovati tudi knjigovodnica, izdelovalci orodja, rezbarji, instalaterji parnih, vodnih in toplovodnih naprav, pilo-režice, vulkanizerji, popravilnice kolez, avtoelektričarji itd. Optika nimamo v vsem okraju, pa je vendar tako nujno potreben Dimnikarji so prava redkost, kolobarji pa, ki jih že precej izpodriva avtomobilizem, bi tudi lahko preusmerili svoje delo v kaj drugega. Tudi pleskarjev, soboslikarjev, črkoslikarjev, pa kamnosekov in izdelovalcev umetnega kamna nimamo ravno preveč; toliko vsaj ne, da bi nova podjetja ne mogla uspevati. Seveda so za to potrebni krediti. In te bi moral obč. LO izposlovati. Vsekakor je treba nabaviti vedno dovolj potrebnega materiala, tudi takega, ki je vezan na uvoz.

Knjige in revije Prejeli smo v oceno

Josip Broz Tito: Borba za socialistično demokracijo, šest knjiga, Cankarjeva založba. V šestih knjigah Titovih del so zbrani govori, članki, intervjuji in drugo gradivo iz leta 1952. Uvodoma je objavljena novoletna povelja državnemu Jugoslavije za leto 1952, med najpomembnejše pripevke v tej knjigi pa sodi referat na VI kongresu KPJ »Borba komunistov Jugoslavije za socialistično demokracijo«.

Rodoljub Colakovič: Zapiski iz osvobodilne vojne, pet knjig. Cankarjeva založba. To je zadnja knjiga Colakovičevega široko zasnovanega dokumentarnega teksta iz narodno-osvobodilne vojne ter zajema obdobje od začetka novembra 1943 do osvoboditve Beograda. Med drugim je v tej knjigi opisano tudi drugo zasedanje AVNOJ v Jajcu.

Jože Smole: Prebujena Afrika. CZ, Politična knjižnica 16. Knjižnica nam predloži posredno ekonomsko in politično odnose v afriških državah, ki zadnje čase vse bolj aktivne posejajo v svetovno dogajanje. Vsakdo, kogar zanima prebujanje »ernega kontinenta«, bo z zanimanjem prelistal neobsežno knjižico, ki mu bo nudila obilo novega gradiva.

Edvard Kardelj: Naša državna uprava v novih pogojih. CZ, Politična knjižnica 17. V knjižnici je objavljen ekspozicija o predlogih zakona o državni upravi in zakona o zveznih upravnih organih, predloženo Zvezni ljudski skupščini 24. marca 1956.

Svetozar Vukmanovič-Tempo: Naša gospodarska politika. CZ, Politična knjižnica 18. Ekspozicija o družbenem planu za leto 1956.

Dr. Tone Ravnikar: Zdravstvena služba in družbeno upravljanje zdravstvenih zavodov. Cankarjeva založba.

»Susretje« št. 7-8. Časopis za književnost in kulturo. Cetinje. Iz vsebine: Proza: Branko Prnjat, Sefko Mećedović, Poesija: Nenad Tomić, Dragan Kolundžija, Stevan Majstorović in drugi. Kritike, eseji, ocene in polemike.

Georg Lukacs, Goethe in njegov čas. Cankarjeva založba. V knjigi so zbrane tri razprave iz predvojnega Lukaczevega dela: Studije o Faustu, Trpljenje mladega Wertherja ter Učna leta Vilhelma Meistra. Knjiga pomeni lep prispelke k vrsti literarnih teoretičnih in literarno zgodovinskih del marksističnih avtorjev.

Pravnik, glasilo za pravno teorijo in prakso, letnik XI, št. 3-4. Iz vsebine: Dr. Josip Glabečnik: O pravni nazivi statutov novih občin in okrajev, dr. Jože Juhart: Uprniško izpodbijanje v prisilni likvidaciji, dr. Stojan Cizoj: Nove smeri v zvezniškem pravnem pravu itd.

Ing. Jože Rihar: Praktično tebeliranje. Kmečka knjiga 1956. Knjiga predstavlja koristen priročnik za vsakogar, ki se ukvarja s čebelarstvom, predvsem pa bo koristila začetnikom v tej panogi ki ima pri Slovencih od časa Antona Janša lepo tradicijo.

Franc Ječič: Priročnik za delo nadzornih odborov v kmetijskih združenjih. Kmečka knjiga 1956.

Beseda, št. 6. Proza: Lojzeta Kovačič, Andreja Henga in Petra Božiča, pesmi Cirila Zlobca, Janeza Menarta, Daneta Zajca in Gregorja Strnišča. Zapiski o sodobnem literarnem ustvarjanju (anketa sodelavcev revije) itd.

Priroda, človek in zdravje, št. 7-8. Iz vsebine: Ladislav Kisut: Tako je bilo, dr. Bogomir Magajna: O odnosih ljudstva do zdravnikov, dr. Ciril Pekar: Važna je zgodnja spoznavna raka, dr. M. Vitrovit: Telesni in duševni razvoj otroka do tretjega leta, itd.

Slavnostni dnevi Cirilmetodijskega društva katoliških duhovnikov LRS: zbornik o delu organizacije in materialni potrebni občnega zbora CMD, Ljubljana 1956.

Joža Vovk, Pesmi. Založila Cirilmetodijsko društvo katoliških duhovnikov LRS, Ljubljana 1956.

Sadjarstvo, vinarstvo, vrtnarstvo, št. 7-8.

MOLK V PARIZU

S tretjim mednarodnim festivalom dramske umetnosti v Parizu je bila tako rekoč končana letošnja gledališka sezona. Nekaj dni za tem je tudi Comedie Française zaprla svoja vrata, pred njo že vrsta gledališč, ki jih je toliko, da jih Parizani skoraj ne poznajo vseh. Človek se ne more otrestit občutka, da gledališki ljubitelj, ki pride iz tujine v to kulturno središče paberkovat, v dveh mesecih bolje pozna dosežke gledališkega življenja v Parizu, kakor pa stalni francoski prebivalci. Ti se vse bolj zavzemajo za eno ali drugo ustanovo in so pridni pa tudi zelo razgibani in hvaležni občudovalci njene umetnosti.

V dneh, ko pišem te vrste, je odprtih le še nekaj teatrov. Med njimi »La Fontaine«, kjer skupina Grenier-Hussenot že drugo leto z največjim uspehom uprizorja Ustinovo komedijo »Ljubezni starih polkovnikov«, gledališče Hebertot, kjer imajo na sporedu Beckettovo »Pričakujoč Godota« in Zepno gledališče, kjer so pravkar obnovili Maachiavelličev »Mandrangolo«, ki smo jo pred kratkim videli na desekih ljubljanske Drame.

Mesec avgust je v vseh pogledih v Parizu mrtev. K sivini tega vtisa prispevajo letos še nenehni deževni dnevi. Kakor poročajo tukajšnji časopisi, je v drugih francoskih pokrajinah vsaj deloma drugače. Kar zadeva gledališko življenje, to vsekakor drži. Kmalu za Vilarjevimi festivali v Avignonu, je bila odprta še vrsta drugih, ki so središče gledališkega življenja preselili v provinco, na primer na Azurno obalo, v St. Malo v Aix en Provence itd. Kakor vse kaže, je ta turistična »provincialnost« — vsaj meni, ki nisem ekspert za pariške kulturne razmere, se tako dozdeva — tako zaposlila pariške gledališke kritike, da doslej tako rekoč v nobenem časopisu ni bilo objavljeno kakšno strnjeno sintetično poročilo o tretjem mednarodnem festivalu. Samo »Combat« je med drugimi vestmi 24. julija prinesel kratko poročilo: »Ta festival je označeval dejstvo, da je bilo na njem kar najbolj pestro zastopano svetovno gledališče. Na njem je defiliralo osemnajst narodov, ki so igrali v petnajst različnih jezikih (vštevši operne predstave) in dali 128 predstav. Udeležba občinstva je bila izredno velika, saj je 110.000 gledalcev prineslo višje dohodke, kakor v istem času komedijska gledališča. Na opernem področju sta dosegli največ odobravanja beogradska in berlinska Opera. (Jubljanska Opera ni nastopila v okviru festivala — op. M. J.). Na dramskem področju pa so se povzpeli na vrh Švedska, Nemčija, Anglija, Italija, Romunija itd. Gledališča Sarah Bernhardt je v času festivala sprejelo pod svojo streho nad 2000 igralcev in tehničnega osebja.«

Prvi — in morda tudi zadnji — celotni pregled je izšel 5. avgusta v »Dimanche Matin« z naslovom »Minil je brez konice«. Ta dan je namreč izšla številka na šestnajstih straneh, in sicer za vse nedelje v avgustu vnaprej. Pisec tega pregleda Georges Hilaire pravi v začetku: »Rad bi povedal, da smo tretji festival dramske umetnosti v Parizu spremljali živo, včasih z navdušenjem, vedno z zanimanjem, čeprav letos ni prinesel tistih atrakcij, ki jih imenujemo »konice«. Toda ali so »konice« zadostne in zlasti potrebne? In ali ne pripisujemo temu izrazu »konice« prevelike vrednosti presenečenja, nenavadnosti in rekorda, ne pa resnične gledališke vrednosti?«

Nato se ustavi ob festivalu in ugotavlja:

»Vsak ansambel je na različnih stopnjah prispeval k visoki ideji trdnosti in ugleda evropskega gledališča. Ta skrbno sestavljena antologija prida, da evropska gledališka umetnost ohranja svojo neodvisnost, v bistvu uporabljata ortodoksno ene izmed najstarejših in najpogostejših oblik izražanja na svetu in se ne pusti povleči na stranpoti dekorativnosti, v posnemanje filma, podlistkarskim efektom, plesu in cirku, o katerih nam razne pariške gledališke pantomime pogosto pričajo, da bi rade pogoltnile resnično gledališče.«

V nadaljevanju označi G. Hilaire gledališke skupine, ki so v njegovem mnenju najbolj uspele na letošnjem festivalu. Semkam pristoje zlasti Švede s »Stričkom Vanjo«, Romune z »Izgubljenim pismom«, Irce s »Candido«, Angleže z »Dobrim vojakom Svejkom«, Marokance in zlasti gledališče Bochuma (Nemčija), ki je uprizorilo J. P. Sartra »Hudič in dobri bog«.

Priznati moram, da sem pričakoval tudi kakšno daljšo besedo o uprizoritvi »Hlapčev«, saj sem se še prav dobro spominjal lepih kritik in lepega uspeha, ki

jih je doživela tukaj naša Drama. Predvsem pa lastnega občutka, ki so mi ga potem potrjevali vsi drugi festivalski nastopi. Res je, nisem videl prvih dveh tretjin — morda res najboljših — toda po vsem kar sem videl, lahko postavim naš nastop na eno izmed prvih mest. Spočetka sem se bal, da me moj »provincialni« občutek vara, toda ob nešteti dokazih je tudi ta bojazen splahnela. In če lahko človeka po enomesečnem bivanju v Parizu, mestu raznih presenetljivih vrednot in lepot (in čeprav to ali ono stvar izvezam), še kaj presenetiti, je to prav gotovo glas iz domovine, ki »svetovljansko« zmanjšuje mero našega uspeha, vrednosti naše umetnosti.

Marjan Javornik

Z razstave Kitajske uporabne umetnosti in domače obrti: Mizica z rezbarijo (detajl)

Morus: Živali od davnine do naših dni

Zbirka »Bios«, ki jo izdaja Slovenski knjižni zavod, si pridobiva od knjige do knjige širši krog bralcev. Založba je namenila v njenem okviru knjižnemu trgu vrsto poučnih del poljudnoznanstvenega značaja, ki bodo obogatila sleherni knjižnico, bralcu pa pomagala širiti obzora v tiste predele človeške zgodovine in človeške misli, ki so mu bili doslej manj znani in v strogo znanstveni obliki morda tudi manj zanimivi.

Prav te dni je izšla knjiga nemškega znanstvenika Morusa, s prvim imenom Richarda Lewinsohna, naslovljena v slovenskem prevodu »Živali od davnine do naših dni«, v izvirniku pa preprosteje »Zgodovina živali«. Avtor knjige, ki pomeni za slovenskega bralca novo ime, v mednarodnih krogih ni neznan osebno: Po dolgoletnem studiju na vrsti nemških univerz, kjer se je izpopolnjeval v prirodoslovnih vedah, v medicini, ekonomiji in sociologiji, je prepotoval vse kontinente razen Avstralije, ter si pri tem nabral ogromno znanja in izkušenj, ki jih je posredoval v številnih knjigah, od katerih so bile mnoge posvečene perečim socialnim

vprašanjem. Knjiga, ki smo jo dobili v prevodu, je v večji meri nastala v Braziliji, kjer je pisatelj predaval na univerzi v Rio de Janeiru, ter se zlasti v času po drugi svetovni vojni spet intenzivneje posvečal prirodoznanstvenim študijam.

Pisatelj si je pri pisanju »Zgodovine živali« prizadeval za svojsko in izvorno obliko. Nikakor ni nameraval napisati strogo znanstvene zoološke knjige, ki bi razlagala zgolj razvoj živalskih vrst od pradedavnice do danes, pač pa je s tem knjižnim posluhom opisal vse tiste odnose,

skega sveta na razvoj znanosti in tehnike, o vplivu na filozofijo, umetnost, družbeno življenje itd. ter za zaključek spregovoril še o bodočem razvoju živali in njihovih perspektivah v prihodnosti.

Pisatelj je zbral v tej knjigi ogromno dokumentarnega gradiva, ki ga je znal predihniti s praviim pripovednim žarom, tako da delo učinkuje vsekoli živo in privlačno. S tem pa njegova znanstvena vrednost ni v ničemer okrajšana, saj sloni knjiga na vestnem proučevanju živalstva skozi vrsto let. S temi tisočletnimi potovanji po živalskem svetu bo lahko bralec zlasti v poglavjih, ki so bližje današnjim dobim, primerjal svoje lastne vtise iz opazovanja živali, razjasnil se mu bo tudi marsikateri problem iz zgodovine te ali ene panoge človeške misli, hkrati pa bo lahko občudoval čist, prijetni pripovedni slog.

Slovenski knjižni zavod je z »Zgodovino živali« poslal na knjižni trg delo, ki bi ga moral prebrati sleherni izobraženec. Prevod bogato ilustrirane knjige je oskrbel Davorin Ravljen, opramo pa Jože Brumen.

»LAŽNIVI KLJUKEC« v novi slovenski izdaji

Knjiga o šudovih potovanjih barona Münchhausena ali, kakor bi mu rekli po domače, »lažnivega kljukca«, sodi med tiste zabavne zgodbe v svetovni literaturi, ki bodo zmeraj našle hvaležne in vesele bralce. Že pred sto leti je Münchhausena prevedel in pridelal za slovensko mladino France Malavašič, čigar izdaja je doživela številne ponatisne. Novi prevod, ki ga je oskrbel dr. Vladimir Kraj in založila Mladinska knjiga, prihaja na knjižni trg netanko sto let po prvi izdaji in se razlikuje od nje po tem, da posreduje bralcu neokrajnjen tekst originalne izdaje.

Lažnive prigode potepuškega plemiča in vojaka iz 18. stoletja bodo vsakomur, ki vsaj enkrat prelistala knjigo, ostale živo v spominu. Humor in komika teh zgodb sta tako naravna in neprisljlena, da se najverjetneje stvari zde docela verodostojne in bi bili začudeni, če bi se drugače dojajale. Zlasti pritegne prvi del knjige, kjer je opisano potovanje v Rusijo, boji s Turki (epizoda s presekanim konjem), kjer beremo anekdote o konjih in psih prebлагородnega barona, pripoved o bivanju Münchhausena na sultanovem dvoru in njegovem potovanju v Egipt itd. Te klasične lažne tudi niso, kakor bi rekli dandanes, brez tehnične fantazije, saj govore o potovanjih na mesec in o njegovih čudežnih prebivalcih, kar v atomski eri letičnih krožnikov nikakor ni neaktualno.

Knjigo, ki jo je izdala Mladinska knjiga, poleg tekočega prevoda odlikujejo tudi izredno primerne ilustracije francoskega mojstra Gustava Doréja, tako da smo lahko z njo resnično zadovoljni. Po »Dauletovem« Tartariu, ki je izšel v podobni opremi in formatu, pomeni Münchhausen lepo nadaljevanje in dopolnitev vedrega knjižnega repertoarja za našo mladino, za starejšega bralca, ki so mu zgodbe že znane, pa prijetno srečanje s stariim znancom.

Cene Ribnikar: Ženski akt

ki so skozi zgodovino vezale človeka na živali in živali na človeka ter pokazali medsebojno odvisnost enega od drugega. Knjiga pričinja z nastankom življenja na zemlji, nas vodi skozi pradedavno tisočletja, opisuje odnos človeka do živali s postopnim razvojem civilizacije, pripoveduje o vplivu opazovanja živali

Poletje med knjižnimi policami

OBISK V LJUBLJANSKI PIONIRSKI KNJIZNICI

Obisk sredi poletja je nevšečen stvar. Ljudje so utrujeni, če so sploh doma, v najboljšem primeru pa te sprejmejo zaklenjena vrata. Za njimi je skrit spokojen mir, samotni in molčeči sicer, a zagrznjena okna vendarle glasno pripovedujejo, da doma ni nikogar. Kaj bi Počitnicam ni, da bi priklepale ljudi na dom, raje jih prepeljejo na morje, v hribe, kamorkoli. Človek pač vselej nosi v sebi nekaj tistega nagona, ki ga imajo ptice selivke, le da ga je življenje umirilo, pripelo v en kraj, en dom. Zato pojele, kadar poletno sonce razsuje ščemeči žar po teh krajih, ljudje brž poiščejo njegov objem, odtačajo, pohite, pa četudi le za dan, dva. Tako je bilo včeraj in tako bo jutri.

Pa sem se kljub temu odločil za obisk.

Ze zdavnaj zbujena Ljubljana. Bela od meglice, ki se trga, in že svetla od sončnega dopoldneva.

Trg revolucije. Od univerze k Tromostovju srečujem znane in neznane obraze. Vsi so sveži, sonce jim še ni prikradilo utrujenosti na lica.

Namenjen sem v Pionirsko knjižnico. Ne vem, če bom koga našel v njej; poletje ne prizanaša nikomur.

Skozi velika okna zro vame čudovite otroške risbe. Zapuščene in osamljene, a tako prikupne, da se oko ne more odtrgati od njih. Tudi risarska šola je na počitnicah. Bira bo slaba. A vseeno pojdem. Majhen, zagorel deček je vstopil pred mano. Ta že ve. Čemu bi sicer, tako korajžno potrkal na vrata izposojevalnice.

Upravnik, Franček Bohanec, me sprejme v svojem »kabinetu«. Čuden kabinet! Pravzaprav sploh ni kabinet. Stene niso stene. In tudi okni ni. So le od tal do stropa napolnjene knjižne police. Knjige na njih so postrojene kot

raznobarvni vojščaki, stisnjene drugo ob drugo, tiho čebļajajoče med seboj v neslišni, neznanj govoric, čakajoče, da jih roke knjižničarja vzemo in prenesejo tja, kjer se jih bodo odklenili drobni prsti majhnega radovednega bralca. Med to čudno vojsko, postrojeno ob vseh treh stenah, se upravnik — vsaj tako kaže — zelo prijetno počuti.

»Tu delam. Ti je všeč? Mir imam, čeprav me tele prijateljice na policah venomer nadlegujejo. Res se izvrstno počutim med njimi«, pravi malce hudomušno.

»Pa bom kljub vsemu zmotil ta tvoj mir. Vem, da se je poletje naselilo tudi sem med knjige, vem da tudi one ljubijo počitnice, a vseeno. Ko bi prišel na jesen ali na zimo, bi me živčav pionirjev tako zanimal, da bi pozabili, čemu sem prišel. Zdej bom kaj več zvedel, čeprav manj videl. Ali ne?«

Potem izmenjava z upravnikom nekaj zasebnih misli. A sčasoma se pogovor kar sam prepelje k stvarim, ki me zanimajo. K Pionirski knjižnici in njenim odsekom, k skrbni OLO Ljubljana za to lepo kulturno ustanovo, k sodelovanju vodstva knjižnice in Zveze prijateljev mladine, k člajem in namenom, k vsemu pač, kar tu živi in dela.

Zdej so minila že tri leta, odkar se je v Pionirski knjižnici začel vrvež. Spočetka je to bila le izposojevalnica, podobna neštetim enakim ustanovam pri nas. A čas in nove potrebe, sodobna vzgoja in nenehno rastoče zanimanje zanjo so kar kopčili nove ideje in misli, nove predloge. In tako se je izposojevalnica priključila čitalnici, čitalnici jezikovna šola, tej risarska šola in poleg še plesna šola in pionirsko gledališče. Skratka: od delki so se rojevali hkrati z novimi pedagoškimi cilji in pobudami, oblikovale so jih želje pio-

nirjev, njihovo samodejno zanimanje, oblikovala jih je skrb vzgojiteljev, ki so se namenili usmeriti strokovno pazljivo tja, kamor ga vodi njihova radoživa domišljilja in ela po udeležtvovanju.

Izposojevalnica knjig je bila sprva takšna kot so izposojevalnice običajno: prišel si, počakal, da prideš na vrsto, prošil za knjigo, nato spet čakal, dobil knjigo, izpisal zadolžnico in odšel. Zdej ni več tako. Otrokova radovednost in zanimanje sta preusmerili ustaljeni način: knjige so — tako kot prej razvrščene in vsebinsko po vrstah urejene na policah, a mladi bralci imajo direkten dostop do vseh knjig, tako da morejo izbrati po volji, da imajo vpogled v vse, kar jih utegne zanimati takoj ali nekoliko kasneje, ko bodo spet stopili med knjižne police. Način izposojevanja je torej posodobljen, intimnejši, ustrežnejši otrokovi duševni razgibanosti. Rezultat: zanimanje otrok za knjige se je povečalo in izposojevalnica vse leto — poletje je seve izjema — dobesečno mrgoli, mladi bralci izbirajo križem kražem po policah in knjižničarji nimajo malo dela, da svoje delo dovolj naglo in v redu opravijo, kajti kljub novemu načinu je treba zapisati, kdo si je kaj sposodil. Na knjižnih policah čakajo bralce domala vse knjige, ki jih izdajajo jugoslovanske mladinske knjižne založbe. Izбира je torej dovolj velika, vse od slikanic do resnih proznih del, in ker skoraj ni knjige, ki bi ne bila že mnogokrat izposojena, je to prikupno znamenje, da naše mladinske založbe izdajajo dela, po katerih pionirji radi segajo, da torej dosegajo namen. In če še vemo, da zlasti Mladinska knjiga in ostale slovenske založbe izdajajo le kvalitetna dela mladinske be-

letrije, tedaj je namen še dvakrat dosežen.

A preselimo se za trenutek v čitalnico. Tu je vzdušje nekoliko drugačno: dvoranica je polna mizic in stolov, knjižnih polic je manj, kajti tu čakajo knjige le v enem ali dveh izvodi. Otroci bero knjige samo v tem prostoru, na dom si jih od tod ne morejo izposoditi. Vodstvo Pionirske knjižnice in Zveza prijateljev mladine pa sta za mlade bralce uvedla še neko novost: izpolnjevanje ankete o prebranih knjigah. Ta anketa ni omejena zgolj na Ljubljano. Poslali so jih tudi nekaterim drugim, zlasti šolskim knjižnicam v Bistrici ob Luri, Kozjem, Ajdovščini in Blokah.

Da oblika preprostega zapisovanja vtisov naj bi pomagala vzgojiteljem pri nasvetih za branje, pri pouku in vzgoji, hkrati pa bi naj nakazala duševno usmerjenost otrok. In prav ta anketa je tako zanimiva, da bi ji kazalo posvetiti samostojen zapis, saj lepo razkriva otrokovo zanimanje za branje, za posamezna dela itd. Hkrati pa vnovič kaže, da izdajajo naše založbe kvalitetna, zanimiva, otrokom ustrežajoča dela.

In še nekaj: obenem z anketo zbira vodstvo knjižnice vse zapise, mnenja, ocene in članke o mladinski književnosti na Slovenskem od leta 1918 do danes. Tako anketa kot tudi kartoteka in analiza vseh imenovanih člankov bodo osnova za priročnik o mladinskem slovstvu, kakršn so

po svetu povsod že v rabi, in Pionirska knjižnica, ki priročnik pripravila, bo opravila nedvomno pomembno dejanje za našo pedagoško in kulturno, ko bo publikacija prišla na knjižni trg.

Ostali oddelki Pionirske knjižnice imajo zdej počitnice. Zato o njih le nekaj besed.

Jezikovna šola ima približno 220 obiskovalcev od petega leta starosti do gimnazije. Dosedanji tečajji: angleščina, nemščina, francoščina bo uvedena letos. Tudi tu se vrši pouk po direktni metodi: ob pogovoru, igri, plesu, pesmi, instrumentih itd. Ne gre za sistematično, šolsko učenje, marveč za lahkotno, nemorečo priučitev jeziku, za znanje, ki ustreza in je pristopno stopnji otrokove duševnosti.

Podobno je v risarski šoli. Otrokom je dana popolna svoboda domišljije. Otroci se naj le estetsko izraza, (tako kot mu to narekuje in dovoljuje neomejena stopnja sprejemanja in likovnega upodabljanja vtisov, s katerimi se srečuje v naravi, pri delu, igri, doma, povsod).

Tudi v plesni šoli gre le za kultiviranje gibov, za skrb pri telesni lepoti, spet tedaj za tisto, kar otroka navdaja z ugodjem in kar mu hkrati oblikuje vnanjo kulturo. Iz enakih pobud vzraščajo dejavnost pionirskega gledališča. To je lahkotna improvizacija dogodkov, s katerimi se otroci srečujejo doma, v šoli, na cesti, pri zabavi itd.

O vseh teh oddelkih bo laže

spregovoriti, ko bodo spet zaživeli, ko bomo pionirje lahko obiskali med delom, se z njimi pomenili, jih opazovali...

Eno je jasno: Pionirska knjižnica v Ljubljani se pod svojim skrbnim vodstvom in s sodelovanjem Društva prijateljev mladine razvija v nekakšno središče otroške kulture, postaja ustanova, ki naj otrokom omogoči tista doživetja in izživljanja, ki jih imamo starejši v galerijah, gledališčih, na koncertih, v vseh kulturnih ustanovah.

Tudi brez težav ne gre. Premalo je prostorov, otroci je toliko, da vsem ni mogoče ustreči in še marsikaj. A vse to odtehta lepji vzgojni rezultati, ki jih kaže dejavnost Pionirske knjižnice, in kljub temu, da si ljudje, ki v tej ustanovi delajo, želijo še marsikaj izboljšati, velja ugotoviti: z dosedanjim delom in njegovimi sadovi smo lahko zadovoljni. In to ni majhno priznanje, če upoštevamo, da si ta prikupna ustanova šele kleše obraz.

Moj obisk je pri kraju. Kljub poletju, ki je pustilo svoje sledove tudi med knjižnimi policami, sem zvedel marsikaj zanimivega. Pa čeprav nisem srečal tistih čudovito radovednih otroških obrazov, ki tako vroče in razburjeno zro med platnice, pa čeprav nisem doživel tistega razposajenega živčava, ki me je — zaupno povedano — najbolj zanimal, se vendar nisem vračal praznih rok. In to je dovolj!

V. P.

ŠPORT IN TELESNA VZGOJA

ODLIČNA ORGANIZACIJA VESLAŠKEGA ŠAMPIONATA EVROPE

Na Bledu se je že začelo

Jugoslovanski čolni startajo jutri v repesažih

BLED, 24. avgusta. — Bled je pričakal evropsko prvenstvo v veslanju, ki ga je danes otvoril predsednik mednarodne veslaške federacije FISSA g. Mullegg, ves v oblakih in dežju. Zato se ni čuditi, da so bile prostrane tribune na obeh straneh zaliva v Zaki skoraj prazne. Najbolj polna je bila novinarska tribuna tik ob cilju, ki je pravzaprav en sam velik ponton in torej leži na jezeru. Med gosti smo opazili tudi predsednika Izvršnega sveta LRS tovariša Borisa Kraigherja, Todorja Vujanoviča — predsednika zvezne industrijske komore, ter precejšnje število diplomatov, med njimi tudi jugoslovanske veleposlanika v Rimu Darka Černejca ter angleškega in belgijskega veleposlanika.

Morda bo danes boljše? Vsaj upajo tako veslavke Branika (jugoslovanski četverec s krmarjem), ki jih vidite, kako pripravljajo svoj čoln za tekmovalnje

ja, Nemčija in Jugoslavija. Tudi v tej disciplini jugoslovanska predstavnica Brtičevićeva ni imela uspeha. Morda bo jutri boljše, kajti tudi ona ni napela vseh sil, potem ko je videla, da ji ni upati na prvo mesto. Pri 250 m je vodila Avstrijka, Eva Sika pred Nemko Scholzerovo, ki je pa pri 500 m prevzela vodstvo. Naša Brtičevićeva je bila za dva čolna za Madžarko Pappovo. Pri približno istih vrstah red sledi tudi sredi proge, vendar s to razliko, da je Sikova zdrknila na tretje mesto. 100 m pred ciljem je Madžarka Papp prešla v siloviti finiš in s dolgimi odločnimi zavetjavami prispela prva na cilj.

Rezultati

- SKIF**
I. skupina: Madžarska 3:52,5, Nemčija 3:54,8, Avstrija 4:02,3, Jugoslavija 4:11,9.
II. skupina: SZ 4:09,3, CSR 4:11,5, Belgija 4:18,3, Danska 4:29,2.
- ČETVERCI S KRMARJEM**
I. skupina: SZ 3:43,3, Poljska 3:44,7, Romunija 3:53,8, Danska 3:59,3.
II. skupina: Madžarska 3:41,5, Finska 3:41,7, Nemčija 3:42,0, Jugoslavija 3:52,4.
- DOUBLE-SCULL**
I. skupina: SZ 3:58,0, CSR 4:06,3, Francija 4:21,0, Romunija 4:27,0.
II. skupina: Nemčija 3:56,3, Avstrija 4:00,4, Jugoslavija 4:07,2.

tekmovalka Ruth Krag. Na startu je najodločneje začela Čehinja Doležalova. Pri 250 m je se vedno vodila pred Čumakovo ter dansko in belgijsko tekmovalko. Pri 500 m pa je iztrgala vodstvo Rusinja Čumakova. Sicer pa je bil vrstni red nespremenjen.

Kot smo povedali, je bila voda mirna, kar ne pomeni, da je bilo tudi tako okoli jezera. Najbolj glasno so bile Rusinje, zlasti, ko je veslala Čumakova. Lanski evropski prvakinja je po tekmovalni sama priznala, da jo je viharno vzpodbujanje, ki ga na tekmi drugače sploh ne čuje, vilo novih moči, ki je z njimi dohitela in prehitela Čehinjo Doležalovo, čeprav se je Čehinja v zadnjih 100 m v silovitem finišu vtrajna blizala, je Čumakova — kot potrjuje tudi njena izjava — rešila ne samo njena rutina, borbenost in vztrajnost, morda tudi navijanje njenih kolegic.

Moštvo Hrvaške, ki je osvojilo pokal predsednika Tita: od leve proti desni: Prunhardt, Skorič, Anič, Mašek, Bašić

OSTRE BORBE V DOUBLE-SCULLU

Začelo se je tekmovalje v double-scullu. Takrat je posijalo tudi sonce, oblaki so se visoko dvignili in Bled je prikazal svoje svečano lice. V prvi skupini so startale ekipe SZ, CSR, Romunije in Francije. Prvi start se je ponesrečil, ker je posadka CSR pobežnila. Pri 250 m in prav tako pri 500 m je bil vrstni red naslednji: SZ, CSR, Francija in Romunija. To je bila ana izmed najbolj ostrih borb. Z majhno prednostjo je zmagala Sovjetska zveza.

Drugi skupini so startale le tri posadke, in sicer Jugoslavija, Nemčija in Avstrija. Jugoslovanska ekipa tudi v tej disciplini ni imela uspeha. Počakajmo jutrišnji dan. Pri 250 m je vodila Nemčija in je držala svojo prednost tudi pri 500 m, potem pa jo je do cilja še povečala, tako da je zmagala za več čolnov pred Avstrijo in Jugoslavijo, ki se je proti koncu proge zelo popravila.

Uprava

»LJUDSKE PRAVICE«

Ljubljana

Kopitarjeva ulica 2
Poštni predal 42

Odrežite in nam pošljite

DRŽAVNO STRELSKO PRVENSTVO V LJUBLJANI

Titov pokal gre v Zagreb

Najboljši posameznik Anič s 503 krogi, kar je nov državni rekord

Ljubljana, 24. avg. — V nadaljevanju državnega prvenstva je bil večeraj najzanimivejši del — tekmovalje članov z vojaško puško na Titovi tarči. Po večerinih borbah Sloveniji ni uspelo ohraniti naslov prvaka, prav tako pa je bil pri posameznikih najboljši hrvaški strellec Krešo Anič. Le-ta je dosegel nov državni rekord s 503 krogi, Hrvaška je izboljšala moštveni rekord za 31 krogov, Dragoljub Milenković v ležečem položaju za en krog, novi državni prvak Krešo Anič pa tudi v stoječem položaju za 8 krogov.

Danes se je tekmovalje nadaljevalo v hitrem streljanju z vojaško

puško in vojaško pištolo. Ob času počivanja vodita v vojaški pištoli Mirko Mejavšek (S) z 492 in Stevo Prunhardt (H) s 488 krogi. Mejavškov rezultat je za devet krogov boljši od državnega rekorda.

V hitrem streljanju z vojaško puško je Slavica Drinčić dosegel izvršni državni rekord z rezultatom 10 zadetkov — 81 krogov. Med republiški reprezentancami je imelo najbolj uspe-

šno moštvo Srbije pred Hrvaško, medtem ko je slovenska reprezentanca že drugič zatajila in se uvrstila šele na peto mesto.

Brzobjavke

• VICTORIA, 24. avg. (Reuter). — V Victoriji (Kanada) je preplaval zaliv Moreusa Juan de Fuca 18-letna Marilyn Bell iz Toronta v 10 urah in 39 minutah plavanja. Cas Bellowe je za pol ure boljši kot najboljši lanski moški rezultat.

• NEW YORK, 24. avg. (Reuter). Svetovni boksarski prvak welter kategorije Johnny Sexton je po točkah premagal v desetih rundah Dona Williamsa.

• LONDON, 24. avg. V tekmovalju za angleško nogometno prvenstvo je novinec Leeds United premagal na tujem terenu Charltona z rezultatom 2:1.

• MOSKVA, 24. avg. (Tass). Druga partija tekmovalja za žensko svetovno prvenstvo med Bykovo in Rubcovo je bila prekinjena v položaju, v katerem ima Rubcova kmeta več, vendar malo verjetnosti, da bi to prednost lahko izkoristila.

• BUDIMPEŠTA, 24. avg. V okviru priprav za tekmo z Jugoslavijo, ki bo 16. septembra v Beogradu, so madžarski nogometaši odigrali dve trening-tekm. A reprezentanca je premagala mlado moštvo (do 23 let) s 6:0, B reprezentanca pa je premagala neko kombinirano moštvo z 10:3.

• SAN REMO, 24. avg. (Tanjug). V San Remu se je začel X. mednarodni mladinski nogometni turnir, ki sodi med največje te vrste v Evropi. Na turnirju nastopa tudi naš državni mladinski prvak Hajduk, ki je v prvem kolu izgubil proti italijanskemu prvaku Milanu z 1:2 (1:1).

• KJØBENHAVEN, 24. avg. (Tanjug). V okolici Kjøbenhavna se bo jutri začelo prvo tekmovalje na LI svetovnem kolesarskem prvenstvu. Med 450 udeleženci so tudi naši dirkači Petrovič, Levatič, Vuksan, Bajc in Čvejin, ki bodo sodelovali na cestni dirki za amaterje. Proga bo dolga 195 km.

REZULTATI

Vojaška puška — Titova tarča: Krešo Anič (Hrv.) 503, Dragoljub Milenković (Srb.) 497, Bogdan Jež (Sl.) 493, Zlatko Mašek (Hrv.) 490, Stevo Prunhardt (Hrv.) 488, Miodrag Zivanović (Srb.) 488, Polde Tržan (Sl.) 483, Peter Čestnik (Srb.) 482, Slavica Drinčić (Srb.) 479, Krešo Zdenjak (Hrv.) 478, Pavle Stanivuković (Srb.) 479, Fedor Rems (Sl.) 477.

Moštveno: Hrvaška (Anič, Prunhardt, Skorič, Mašek, Bašić) 2389, Slovenija 2351, Srbija 2345, Makedonija 2228, BiH 2214, Crna gora 2199.

Precizna olimpijska pištola: Karel Umek (Sl.) 537, Edo Delorenzo 524, Miro Mejavšek 515, Franc Planinc (vsi Sl.) 513, Antun Jurčević (Hrv.) 510, Rudi Klancir (Hrv.) 511, Cvetko Radović (Crna gora) 506, Dragutin Badovinac (Srb.) 503, Antun Bjelič (Hrv.) 500, Antun Mičelič (Hrv.) 498.

Vojaška pištola za značko: Karel Umek (Sl.) 477, Branko Jovović (Crna gora) 478, Rudi Klancir 471, Antun Mičelič 469, Ivan Lazič (vsi Hrv.) 468, Jože Tržan 467, Milan Kranjc 466, Mirko Mejavšek (vsi Sl.) 464, Antun Jelič (Hrv.) 464, Mirko Ivković (Hrv.) 464.

Vojaška puška, hitro streljanje: Slavica Drinčić (Srb.) 10-31, Stevo Prunhardt 10-28, Zlatko Mašek (oba Hrv.) 10-77, Sadik Uk 10-75, Vlastimir Džorežević (oba BiH) 10-73, Dimitar Bendevski (Mak.) 10-72, Lubomir Zak (BiH) in Ljubisa Petrovič (Srb.) oba 10-71, Mirko Coko (Sl.) 10-65, Bašić Vlado (Hrv.) 10-67.

Moštveno: Srbija 49-347, Hrvaška 49-327, BiH 48-328, Makedonija 48-295, Slovenija 45-275, Crna gora 44-223.

ZVEZNA NOGOMETNA LIGA »Zagreb« — Lokomotiva 1:0

V zaostali prvenstveni tekmi IV. kola zvezne nogometne lige je »Zagreb« premagal Lokomotivo z rezultatom 1:0 (1:0). Edini gol na tekmi je dosegel Firm. Deset minut pred koncem tekme je sodnik Petrič z Reke izključil zaradi nesportnega vedenja igralca »Zagreb« Medvedja.

Točno ob 15.30, potem ko so odigrali jugoslovansko himno — himno države, ki prireja šampionat, in ko so dvignili njeno zastavo ter zastavo FISA, je gospod Mullegg odprl III. ženski evropski šampionat. Gospod Mullegg je v svojem govoru, potem ko je pozdravil predsednika Veslaške zveze Jugoslavije dr. Čaliča in predsednika Veslaške zveze Slovenije ter prireditvenega komiteja šampionata tovariša Borisa Kocjančiča, pohvalil odlične priprave za prvenstvo ter se nanje zahvalil organizatorjem.

ODLIČNA ORGANIZACIJA Čeprav so oblaki segali tako rekoč do vodne gladine in so od časa do časa debele deževne kaplje večale jezersko gladino, je nudi cilj v Zaki čudovito silko. Ves je bil v zastavih. Okoli campinga, posejanega s platinastimi strelhami, so parkirali avtomobili vseh vrst in z oznakami vseh mogočih držav, na vseh stajbenih mestih pa si med drugim videl tudi mornarje, ki so izvrstno opravljali svoje naloge. Vse, celo usmerjanje prometa, je dajalo videz odlične organizacije, organizacije, ki resnično ostreza največji športni prireditvi, ki bila kdajkoli pri nas po osvoboditvi. Organizacija je bila brezhibna, tudi kar zadeva propagandno oziroma novinarsko službo. Novinarje so na plavaljski tribojni za kakoli sedeli, označeni z njihovimi imeni. Komaj se je končala tekma v eni disciplini in še predno je spetkar najavil start naslednje discipline, so novinarji dobili bilten s službenimi rezultati.

Voda je bila mirna ob brezvetrju, dež je po otvoritvenem ceremonijalno prenehal, tako da so bile razmere — ni bilo vročine, vesla niso bila vlažna niti zaradi vročine, niti zaradi dežja — idealne za veslaško tekmo takega formata. Kjer je treba napeti vse sile, saj je moč tudi za športni ugled posameznih držav.

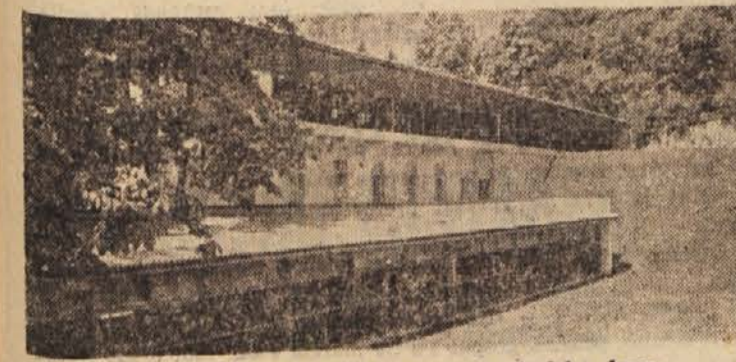
Drevi pod Cekinovicim gradom: Olimpija: Crvena zvezda

V XI. kolu zvezne košarkarske lige so bodo pomerili: Olimpija: Crvena zvezda drevi ob 20. uri na igrišču pod Cekinovicim gradom, Montafano: Proleter, Sloboda: »Ljubljana« v Kreki, Mladost: Partizan in Radnički: Lokomotiva.

EN DAN NA STRELIŠČU OB DOLENJSKI CESTI

»BOJIŠČE«

Strelšče ob Dolenjski cesti. Že nekaj dni odmevalo tu streljalski pištoli vseh kalibrov. Najboljši strelci iz vseh republik se kosajo za naslove državnih prvakov in za najvišjo nagrado — prehodni pokal, darilo maršala Tita. Iz dneva v dan se vrstijo tu novi rekordi, prisenečenja in različni rezultati. Stevilni gledalci ves dan prisostvujejo temu velikemu tekmovalju. Tudi mi smo se oddolili obiskati prizorišče letošnjega državnega prvenstva v streljanju.

Mala (spodaj) in velika (zgoraj) strelska lopa

učelem državnega prvenstva ni obetalo najbolje. Toda tekmovalcem in prirediteljem so se obrzali zjutraj z jasno, ko je veter začel preganjati črne oblake, sončni žarki pa so našli pot do svečano okrašenega strelšča ob Dolenjski cesti.

Le-tu smo se znašli v zgodnjih dopoldanskih urah. Pred vhodom so bile polne zastave vseh republik, od hruba sem pa so odmevali strelji prvih tekmovalcev. Iz velike in male strelske lope so strelci z orožjem vseh vrst streljali v ležečem, klečečem in stoječem položaju, zapisniki so se beležili dosežene rezultate, sodniki tekali sem in tja, daleč tam pod hribom pa so nevidni ljudje premikali tarče in signalizirali, kakšen je bil strelčev uspeh.

Vse nas je zanimalo. Naša radovednost ni poznala meja. Popeljala nas je vstopovod: med strelce, gledalce, prireditelje in v rove. Skratka: šli smo tja, kjer se nam je obetalo kaj zanimivega. In kaj smo videli!

TEKMEC MANJ

»Halo, dežurni, dežurni,« je poklical sodnik po telefonu. Z druge strani se je oglašil poklicani.

»Odstranite tarčo št. 10! Verjetno je sledilo vprašanje zakaj.

»Kako to? Saj ni mogoče!« »Da, ti si državni prvak v kategoriji veterani!«

Cestnik je bil sicer zadovoljen, toda očito je bilo, da bi bil veliko bolj vesel, če besede »veteran« ne bi bilo.

CAMPING ZA STRELCE

Zapustili smo strelce in se napotili tja, kjer zvižgajo krogle kot na fronti in se potem zarijejo globoko v nasip. Mimogrede, kajti tudi gledati in poslušati streljanje je napor, smo se ustavili pri lepem urejenem okrepčevalnici. Na polici so strelce steklenice z alkoholnimi pijačami, toda bile so vse polne in zaprte. Pod njimi pa so kot vojaki v vrsti stali steklene prazne steklenice za jogurt, čockito in oranžado. Pri streljanju smo zvedeli, da mineje celo dnevi, ko ne prodajo niti kapljice alkohola pijače, medtem ko je za ostala okrepčila vedno dovolj gostov.

VETERAN NA DELU

V nadstropju nad malo strelsko lopo so odmevali iz velike lope pokli težjega kalibra. V streljanju z vojaško puško so merili svoje moči najboljši mojstri. Med strelskimi gledalci, ki so jih opazovali, so bili tudi pionirji. Tudi njih je zanimalo, kako ravna s puško Mašek, Anič, Planinc, Jež in drugi. So najbolj pa so se zanimali za najstarejšega udeleženca tega prvenstva našega veterana in zveznega trenerja Petra Čestnika. Ravno kot je streljal na tarčo št. 12. Počasi in mirno je meril, zdražal dih in sprožil, ko je bil za to čas, izza lesene ograje, kjer so stali gledalci, je nekdo pripomnil:

»Kako to? Saj ni mogoče!«

»To je bilo med strelci s pištolami.

»Kako to? Saj ni mogoče!«

»To je bilo med strelci s pištolami.

»Kako to? Saj ni mogoče!« »Da, ti si državni prvak v kategoriji veterani!«

CAMPING ZA STRELCE

Zapustili smo strelce in se napotili tja, kjer zvižgajo krogle kot na fronti in se potem zarijejo globoko v nasip. Mimogrede, kajti tudi gledati in poslušati streljanje je napor, smo se ustavili pri lepem urejenem okrepčevalnici. Na polici so strelce steklenice z alkoholnimi pijačami, toda bile so vse polne in zaprte. Pod njimi pa so kot vojaki v vrsti stali steklene prazne steklenice za jogurt, čockito in oranžado. Pri streljanju smo zvedeli, da mineje celo dnevi, ko ne prodajo niti kapljice alkohola pijače, medtem ko je za ostala okrepčila vedno dovolj gostov.

VETERAN NA DELU

V nadstropju nad malo strelsko lopo so odmevali iz velike lope pokli težjega kalibra. V streljanju z vojaško puško so merili svoje moči najboljši mojstri. Med strelskimi gledalci, ki so jih opazovali, so bili tudi pionirji. Tudi njih je zanimalo, kako ravna s puško Mašek, Anič, Planinc, Jež in drugi. So najbolj pa so se zanimali za najstarejšega udeleženca tega prvenstva našega veterana in zveznega trenerja Petra Čestnika. Ravno kot je streljal na tarčo št. 12. Počasi in mirno je meril, zdražal dih in sprožil, ko je bil za to čas, izza lesene ograje, kjer so stali gledalci, je nekdo pripomnil:

»Kako to? Saj ni mogoče!«

»To je bilo med strelci s pištolami.

»Kako to? Saj ni mogoče!«

»To je bilo med strelci s pištolami.

»Kako to? Saj ni mogoče!«

»To je bilo med strelci s pištolami.

»To je bilo med strelci s pištolami.

MED SODNIKI

Če te zanima, kak poteka tekmovalje, kakšen je vrstni red itd., je najbolje, da se oglasiš pri vodstvu tekmovalja. Tudi mi smo storili tako. Odšli smo nazaj do velike strelske lope in vstopili v sodniško sobo. Vedeli smo, da moramo biti kratki, ker imajo sodniki dela čez glavo. Pravkar so pregledovali s pomočjo posebne svetlobe tarčo, na katero je z vojaško puško še pred kratkim pošiljal svinec strellec Anič. V zapisniku je bilo zabeleženo, da je Anič dosegel nov državni rekord s 503 krogi. »Röntgenski pregled tarče pa je to diagnozo nekoliko spremenil. Anič 503 kroge je dosegel, kar pa je kljub temu nov državni rekord.

Tov. Marjan, ki ves dan neumorno dela na strelšču kot sodnik, nam je rad odgovoril na nekaj vprašanj. Tako nam je povedal, da terja organizacija tega velikega tekmovalja tudi veliko število ljudi, pa čeprav je strelšče moderno urejeno. Tako je za ves dan tekmovalja potrebno 50 zapisničarjev, 15 sodnikov in 60 vojakov, ki so v rolih, ter skoraj prav toliko vojakov, ki strazijo prostor okrog strelšča, da ne bi nevednež zašel v nevarno področje.

Za naš obisk strelcem ni bil potreben avtomobil, ne popotna torba. Samo: pot pod nogo in spremstvo fotoreporterja. In ko smo svoj obisk končali, smo se poslovili od strelcev ter prirediteljev z njihovim pozdravom: »Mušič!

V ROVU MED VOJAKI

»Hoja po poti smirno nevarna,« nas je opozoril na poti napis, ko smo šli proti rovu. Sklonili smo glave, nedaleč od nas so žvižgale krogle, mi pa smo hiteli, da bi čimprej prišli v zaklonišče. Dežurni vojak nam je pokazal vhod v rov. Vstopili smo. Tako so vedeli, kdo smo in kaj hočemo. V rovu je bilo 30 vojakov, ki so pripravljali tarče in s posebno palico dajali sodnikom znak o točnosti zadetka.

»Ta moj strelce ni najboljši,« je dejal nek vojak, ko je pregledoval tarčo.

Pogled tega, Ta strelja kot kavelj v filmu,« je pripomnil drugi. In res. Na tarči št. 14 so se vrstili strogi centri, devetke in osmice, je malokdaj pa je bila šestica ali petica. Vojak je leplj preključeno tarčo, na lico pa je imel izraz zadovoljstva, kot da bi streljal sam.

Krogle so žvižgale, tarče so se menjale, vojaki pa so komentirali uspele in neuspele strelce. Fotoreporter je za slobo sprožil svoj aparat, nato pa smo odšli.

»Ta pa dobro strelja,« je z zadovoljnim nasmehom na lico ugotovil vojak v rovu

Tudi strelci imajo camping

NAROČILNICA

Podpisani _____
kraj _____ ulica _____ pošta _____
naročam »Ljudsko pravico« in prosim, da mi jo začnete z _____ redno pošiljati.
Naročnino bom nakazal po položnici, katero priložite prvi številki, oziroma jo bom plačal po inkasantu.
Datum _____
Podpis _____
Odrežite in nam pošljite

S seje občinskega sindikalnega sveta v Rušah

Pred dnevi je bila v Rušah redna seja občinskega sindikalnega sveta. Ob tej priložnosti so na konferenci ocenili dosedanje delo podružnic in ugotovili, da sindikalne podružnice ne izvajajo povsod v celoti sklepov. Tak primer je bil s polletnimi občinskimi zbori, ki bi morali biti do konca preteklega leta. Občinski sindikalni svet je na seji razpravljal še o ustanovitvi in delu klubov delavskih svetov, novoustanovljeni komisiji za družbeno upravljanje, prirejanju zdravstvenih tečajev ipd. Na koncu so sprejeli med drugim še priporočilo, da sindikalne podružnice zberejo čimveč teletine za proslavo 20-letnice velike teletine stavke v Kranju.

Aktiv mladih proizvajalcev v Pekrah

Pri državnem kmetijskem gospodarstvu v Pekrah so, podobno kot v nekaterih KZ, letos spomladi ustanovili aktiv mladih proizvajalcev. Vodstvo kmetijskega gospodarstva si je v zvezi s tem zadalo nalogo aktiv mladih proizvajalcev nuditi čimveč pomoči. Na številnih tečajih in drugih predavanjih, ki jih prirejajo poleg vsakodnevnega praktičnega dela, želijo mlade proizvajalce predvsem strokovno izpopolniti.

DNEVNE NOVICE

Opozorilo vsem hišnim svetom in lastnikom hiš na območju mesta Ljubljane. — Zaradi preselitve oddelka hišnih svetov, ki sedaj posluje pri Komunalni banki 60-KB-2, Ljubljana, Parmova 37 III trakt v Komunalno banko 60-KB-6, Ljubljana, Mestni trg 23, obveščamo vse hišne svete in lastnike hiš na območju mesta Ljubljane, da bo oddelek hišnih svetov zaradi tega pričel poslovati dne 27. avgusta 1956 že v novih prostorih v Komunalni banki 60-KB-6, Ljubljana, Mestni trg 23. Istočasno se preseli tudi referent za odobravanje kreditov hišnim svetom. — Komunalna banka 60-KB-2, Ljubljana.

FLEX preparat za čiščenje madežev se zopet dobi. Nekaj časa ga ni bilo na trgu, ker ni bilo surovin. — Zahtevajte FLEX.

ROŽNO MLEKO Teint Bell je nepogrešljivo pri negi vsake žene. Prvo vrstni material za ROŽNO MLEKO Teint Bell so zagotovljeni.

Sodobna gospodinjstva veda prav dobro razlikuje med navadnim pralnim sredstvom in takim, ki perilo tudi neguje. OVEN milni prašek je pravi negovalec perila, saj mu podaljšuje življenjsko dobo ter napravi snežno belega in voljno mehkega.

MARIBORSKE VESTI

DEZURNJA LEKARNA
Sobota, 25. avgusta: lekarna »Student«, Gorkega ulica 18.
Nedelja, 26. avgusta: lekarna »Center«, Gosposka ulica 12.

KINO
»PARTIZAN«: Ameriški film »Podkupnina«.
»UDARNIK«: Franc. film: »Štirje brez postelje«.

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE
Gostovanje Slovenskega narodnega gledališča iz Trsta.
Sobota, 25. avg. ob 20: M. Begović: »Brez tretjega«. Izven.
Nedelja, 26. avg. ob 20: M. Begović: »Brez tretjega«. Izven.

Gostovanje v Slov. Bistrici:
Ponedeljek, 27. avg. ob 20: Milan Begović: »Brez tretjega«.

Rodile so: Justina Harl, 28 let, gospodinja, Brengova — Janka; Kobi Helena, 24 let, bol. strežnica, Topolišica — Ireno; Gizela Kramberger, 25 let, gospodinja — Zdenko; Marija Kresnik, 33 let, gospodinja — Antojnjo; Sonja Metličar, 30 let, pomoč. delavka — Stanka; Alojzija Muih, 31 let, gospodinja — Sonjo; Katarina Palavec, 32 let, gospodinja, Druvinje — Ivanko; Ivanka Saje, 28 let, gospodinja — Andreja; Marija Svenšek, 35 let, vrtnarica — Marjana; Marija Zervjav, 25 let, gospodinja, Grušev — Marjana; Ana Znidarič, 25 let, poljedelka, Viniška vas — Dušana.

VESTI IZ KRANJA

KINO
»STORŽIC«: ob 18 in 20 ameriški barvni film »Ljubimca divjega zapada«; ob 23 ameriški film »Tujec na begu«.
»PARTIZAN«: dvojni program: ob 20 ameriški film »Bistre glave« in polski film »Ure upanja«.

IZ DOMŽAL

KINO
Ameriški film »Strah«. Predstavi ob 18 in 20. — V glavni vlogi Joan Crawford.

Z BLEDA

KINO
Ameriški film »Zrtvovanje«. Predstavi ob 18 in 20.30. V glavni vlogi John Wayne, Donna Reed in Robert Montgomery.

Z JESENIC IN OKOLICE

Brivsko dežurno službo ima v nedeljo, 26. avgusta Slavko Saračević, brivski salon, Obrtniška ulica.
Zdravniška dežurno službo ima na Jesenicah dr. Boris Mušič, bolnica.

Ljudsko revijo Prešernove družbe

OBZORNIK

dobite v vseh knjigar-nah, kioskih, trafikah

Sprejemno v službo:

stenodaktilografko za tajništvo

večje število

nekvalificiranih delavcev

Samska stanovanja preskrbljena, pogoji ugodni.

Ponudbe pošljite na naslov: GRADBENO PODJETJE

»1. MAJ«, KOPER

3226

Obvestilo

ELEKTRO LJUBLJANA-MESTO obvešča svoje odjemalce, da bo v soboto, 25. t. m. od 13. ure pa do nedelje, 26. t. m. do približno 15. ure popoldne izmenoma prekinjena dobava električne energije na področju naslednjih transformatorskih postaj:

Fizikalni, Metalurški in Elektro inštitut, Tehnična srednja in Sentjakobska šola ter Univerza.

Gornja prekinitev je potrebna zaradi nujnih del na 35.000-voltnem omrežju v zvezi s prehodom od 6000 na 10.000-voltno napajalno napetost v zgoraj imenovanem okolišju. 3228

Spet smrtna nesreča pri igranju z bombo

V torek popoldne je v Gozdu pri Colu v Vipavski dolini spet prišlo do smrtno nesreče zaradi igranja z neeksplozirano ročno bombico italijanskega izvora. Ko je štiriletni Franc Ipavec na pašni pod nekim grmom našel bombo, mu jo je vzel starejši brat Jožef ter začel po njej točiti s kamnom. Bomba je pri tem eksplodirala in 12-letnega Jožeta na mestu ubil. Pri eksploziji sta bila še poskođovana po obrazu tudi 7-letna sestra Frančiška in 11-letni brat Marijo, ki so skupaj pašli govedo. Brat Franc je ostal neposkođovan, ker je tik pred eksplozijo šel zavračati živino. — Opisana nesreča in več drugih, ki so jih v zadnjem času zabeležili na Primorskem, znova opozarja, da je potrebna največja previdnost pri ravnanju z eksplozivnimi predmeti, ki so ostali iz obeh svetovnih vojn. O tem naj bi zlasti otroke poučile mladinske in druge organizacije ter učitelji po šolah. O najdbi streliva, bomb in drugih eksplozivnih predmetov ter orožja, naj prebivalci v lastnem interesu takoj obvestijo najbližjo postajo Ljudske milice ali neposredno pristojno Tajništvo za notranje zadeve. M. D.

SOLSTVO

Medicinska fakulteta v Ljubljani obvešča, da sprejema dekanat prijave za jesenski izpitni rok od 27. avg. do 1. sept. 1956. Izpitni rok traja od 8. sept. do 15. okt. 1956. — Opozorjamo tudi na objavo rektorata Univerze v »Slov. poročevalcu« in »Ljudski pravici« z dne 12. avg. 1956 glede vpisnih rokov in pričetka predavanj.

CELJSKE VESTI

KINO
»UNION«: Ruski barvni film »Nesmrtna ljubezen«.
»METROPOL«: Ameriški film »Ne pozabi me«.

IZ ROGAŠKE SLATINE

KINO
Francoski film »Ženske so nevarne«. Predstava ob 20.

IZ MURSKÉ SOBOTE

KINO
»PARK«: Amer. barvni film »Norč podvige«.

VESTI IZ TRBOVELJ

KINO
»SVOBODA-TRBOVLJE II«: francoski barvni film »Obsedenost«. V gl. vlogi Raft Vallone in Michele Morgan.

Zaradi neprevidnosti ga je doletela smrt

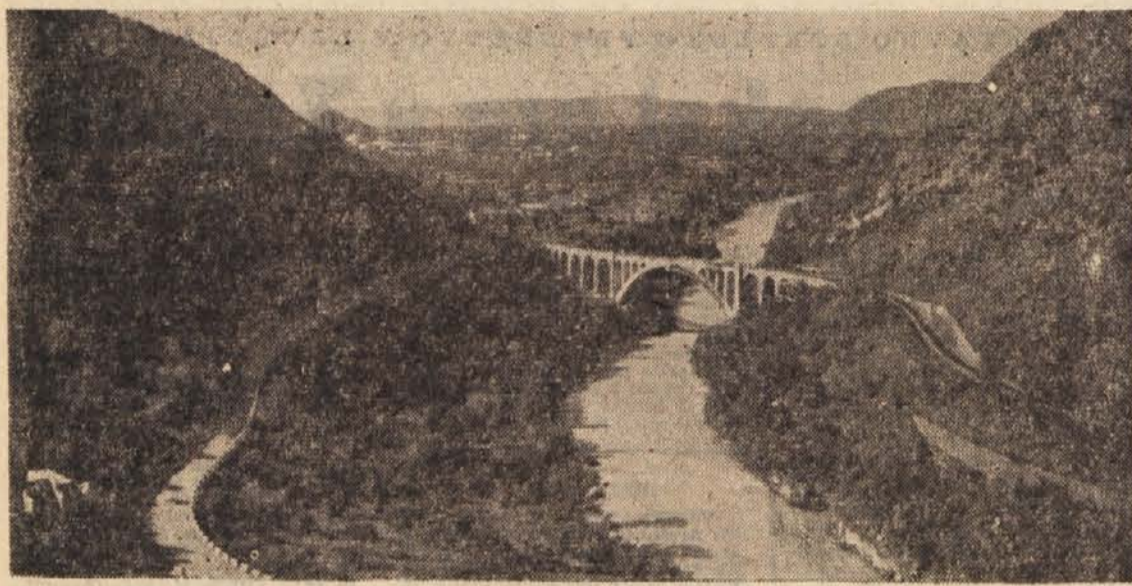
V soboto je po lastni krivdi našel smrt pod tovarnim avtomobilom podjetja »Vino Gorice« 17-letni Vincenc Boltar iz Deskel v Sotški dolini. Nesreča se je pripetila takole: Boltar se je vozil z dvokoloskom nepravilno po levi strani ceste. Tedaj je nasproti po ovinku pripeljal tovorni avtomobil, ki je hotel mladeniču olajšati prehod ter je zavil na desni rob ceste. V tem trenutku je isto storil tudi Boltar ter je tako neogibno prišlo do nesreče. Sredi ceste ga je avtomobil podrl na tla; fant je dobil težje poškodbe ter bil na mestu mrtav.

Strelna udarila v kozolec

V petek, 25. t. m., zjutraj je nad Novo vasjo na Blokah in okolici divjala huda nevihta. Okoli 4. ure je udarila strelna v kozolec, last Aloja Zakrjaska. Kljub intervenciji gasilcev je pogorelo do tal. Razen kozolca je zgorelo tudi gospodarsko poslopje, »vozovi in žito, tako da znaša skupna škoda okoli 700.000 dinarjev.

Zavora mu je odpovedala

Dne 23. t. m. okoli 18. ure se je na Trojanskem klancu pripetila huda prometna nezgoda. 7-tonski tovorni avtomobil, ki ga je upravljaval Ivan Drožič, je bil s tovarom žice na poti iz tovarne »Impol« v Slovenski Bistrici v Ljubljano. Na sredi Trojanskega klanca je odpovedala nožna zavora in avtomobil je pričel drveti po klancu navzdol. Na nekem zavoju se je zalezel v hrib in obstal hudo poškodovan, obrnjen pravokotno na cesto. K sreči ni bil nihče poškodovan, na vozilu pa je za okoli pol milijona dinarjev škoda. O

Sotlanski most — v ozadju Nova Gorica

Kratke iz Nove Gorice in okolice

Pridelek grozdja dobro obeta

Ugodna vreme v zadnjih dneh pospešuje zorenje grozdja, ki letos zelo dobro obeta. Irgatev se bo kljub slabemu vremenu v preteklih mesecih začela v istem času kot lani, to je konec septembra ali najpozneje v prvih dneh oktobra. Največji pridelek se obeta v Brdih in poraj Vipavski dolini, nekoliko slabši pa bo na srednjem Vipavskem in na Gorickem. Povprečno bodo po mnenju kmetijskih strokovnjakov v goriskem okraju pridelali na hektar vinogradniške površine okrog 6 tisoč kg grozdja, odnosno 42 hektolitrov vina. To je več kot lani, ko je bil pridelek predvsem zaradi toče v Brdih, precej manjši. Razen sončnega vremena v zadnjem času so na pridelek ugodno vplivali tudi zaščitna skropljenja proti pe-

ronospori in drugim rastlinskim boleznim. Letos so v okraju precej zboljšali protipromosporo službo in prvič napravili 6 poskusov s skropljenjem na večjih površinah. Vinogradniki v Goriskih Brdih so trto skropili tudi po osemkrat, v Vipavski dolini pa najmanj šestkrat.

Strokovna ekskurzija vinogradnikov iz Brd

Okrajna zadrzna zveza v Šempetru pri Novi Gorici pripravlja v sodelovanju z nekaterimi združenimi organizacijami 4-dnevno strokovno ekskurzijo vinogradnikov iz Goriskih Brd na Stajersko in Goriško. Na pot bo odšlo blizu 50 kmetovalcev, članov splošnih oziroma kmetijskih delovnih združenj. Zadrzniki bodo obiskali več vinogradniških gospodarstev in drugih večjih združenj kmetijskih obratov, da bi se seznanili s sodobnimi metodami in oblikami skupnega gospodarjenja ter shranjevanja oziroma predelave kmetijskih pridelkov, zlasti vina. Na ta način naj bi vinogradniki pridobili potrebne izkušnje za gospodarjenje z novo moderno vinsko kletjo v Dobrovem, ki bo začela obratovati prihodnjega jesen. — Ekskurzijo bodo financirale same zadrzge, le strokovno spremstvo bo dala na razpolago Okrajna zadrzna zveza.

Zemljska dela ob Magistrali

Delavci SGP »Gorica« iz Nove Gorice so začeli z buldožerji izravnavati zemljišče nasproti mestnega parka, tik upravne palače. Dela so potrebna zaradi priprave na gradnjo nekaterih poslopij, ki so predvidena v urbanističnem načrtu razvoja mesta in jih bodo začeli zidati letos oziroma v prihodnjih letih. Hkrati bodo zasuli mlakuže nekdanjega glinokopa, da bi tako omogočili ureditev cestnišča od novega predora pod Panovcem in povezavo le-tega s Kidri-

čevo cesto. Tod je bilo nekdanje staro gorško pokopališče ter so buldožerji odkrili večkrat s še dobro ohranjenimi posmrtnimi ostanki pokojnikov. Da bi preprečili morebitne bolezni ali celo epidemije, naj bi pristojni sanitetni organi storili vse potrebno ter preprečili, da bi otroci ne hodili po zemljišču in prednašli razne predmete. M. D.

Izpred sodišča

Sam se je ujel

Zadnjega julija letos so našli železniški uslužbenec Jožeta Retarja, ko je vzel skoz okno brigadne delavnice železniške kulinice na glavni postaji v Ljubljani. Ker je bil nezavesten, so mu nudili najprej zdravniško pomoč, nato pa ga zasilili kako je prišel v tako zaprta položaja. Trdil je, da je prišel v popoldanski urah v kulinico, ko je bila še odprta, tam zaspal, zvečer pa skušal priti na prosto. Ko je lezel skoz okensko odprtino, je v njej obvisel, tako da ni mogel ne naprej ne nazaj. Zaveša pa je bila le nekoliko čudna. Zato Retarjevemu zagovoru kar niso mogli verjeti, posebno še, ker mu je bilo prav zaradi njegovih prejšnjih tatvin v kulinici prenehalo delovno razmerje. Znano jim je bilo tudi, da je razmere v kulinici prav dobro poznal in vedel, da so v njej težaji in razni drugi deli lokomotiv, ki so prikladni za vnovčenje, saj jih je bil že prej ukradel in bil tudi že obsojen zaradi podobnih kaznivih dejanj. Na glavni obravnavi se je izkazalo, da je Retar nameraval vlomiti v kulinico skladišče in od tam vzeti razne kovinske predmete, pa je pri vlnu nesrečno obvisel na prozokem oknu. Sklicevanje na to, da je bil ob tej priliki precej vnan in da pravzaprav ni niti ne ve, zakaj je šel v kulinico,

ga ni moglo rešiti, da ne bi bil obsojen zaradi poskusa vplodne tatvine na pet mesecev zapora. k.

Sodelavki je okradla

V tovarni »Zmaj« so prejeli delavci 18. aprila letos plačo. Nekateri so spravili denar pri sebi, drugi pa so ga položili v garderobne omarice, da ga bodo vzeli, ko bodo odšli po delu domov. Tako sta storili tudi dve delavki, ki sta položili v garderobno omarico, ena 2540, druga pa 2800 din. Ko sta hoteli tudi ti dve prispevati za poročno darilo neki sodelavki, sta pa presenečeni opazili, da denarja ni več. O tatvini je zvedel tudi tehnični vodja v podjetju, ki je zadevo prijavil poizvedovalnim organom. Poizvedovalni organi so z vztrajnostjo in iznajdljivostjo kmalu zbrali toliko podatkov, da so lahko s precejšnjo gotovostjo osumili tatvine 22-letno Marijo Grošelj, ki je bila zaradi podobnega dejanja obsojena že leta 1932 na štiri mesece zapora. Ker so tudi ostali dokazi govorili proti njej, ji ni preostalo drugega, kakor da je dejanje končno priznala. Sodišče ji je izreklo ob upoštevanju več olajševalnih okoliščin izredno nizko kazen petih mesecev zapora in še to pogojno za dobo dveh let. k.

IZ Velenja

Tudi v Velenju so se že vse sekcije delavskega prosvetnega društva Svoboda pripravile na občni zbor, ki bo v Velenju v prvi polovici septembra. Dramska sekcija bo pozvala svoj repertoar z nekaterimi novitetami. Glasbena sekcija bo skrbea za koncerte resne glasbe. Okrepila pa bo delo pevskih zborov. Najbolj razširjeno bo delo izobraževalne sekcije. 12 kvalitetnih predavanj, šola za starše in šola za delavce, je le nekaj osnovnih nalog. Vse sekcije so predložile upravnemu odboru pismene programe, ki so jih tudi pregledali na eni zadnjih sej.

Pretekli teden so gostovali v Velenju člani Totege teatra iz Maribora. Velenjčani so dvakrat napolnili dvorano. V programu smo pogrešali napovedanega Zlatka Zeja. Program sam je bil srednje dober. Lepo je bilo, da so Mariborčani poklonili 10.000 dinarjev invalidski organizaciji v Velenju.

Kaj zdaj, HANS FALLADA ROMAN FANT? 38

»Kako naj se ne bi razburjala, saj ne morem drugače!«
V Kleinholzovi pisarni je bilo mračno vzdušje. Trije nameščenci so sedeli vsak za svojo mizo, pa tudi Emil Kleinholz je bil tam. Pravzaprav niso imeli dela. Medtem ko so se nameščenci trudili, da bi bili videti na moč zaposleni, je Emil kar tako sedel za svojo mizo in razmišljal, ali mu ga bo Emilija dala kozarček. Tisto dopoldne mu je dvakrat že uspelo.
Izenada so se odprla vrata v to zdolgočasno pisarno. V sobo je planila mlada žena z vohrajčimi lasmi, s svetlimi očmi in s prijetno zardelimi lici, na sebi pa je imela kuhinjski predpasnik in je zaklicala: »Fant, brž pridi ven! Takoj moram govoriti s teboj!«
Ker so bili vsi štirje začudeni, se je Ovčka zbrala: »Oprostite, gospod Kleinholz! Pinnebergova žena sem in moram takoj govoriti z njim.«
Izenada je sicer tako zbrana mlada žena zahlipala: »Fant, brž pridi, jaz...«
Emil je nekaj zamrmral, Lauterbach je tiho žvižgal, Schulz se je nesramno režal, Pinnebergu pa je bilo neznančno nerodno. S kretajno se je opravičil in stopil k vratom.
Pred pisarno, kjer je stalo nekaj tovarnjakov, polnih vreč z žitom in krompirjem, je še vedno hilpajoča Ovčka padla svojemu možu okrog vratu: »Fant, Fant, tako zelo sem srečna! Službo imava, Na, beri!« In mu je stisnila v roko materino pismo.
Fant je bil ves iz sebe. Sele počasi je začel dojemati, za kaj gre; potem je bral: »Ljuba snaha, ki Ti pravijo Ovčka, Fant je torej še vedno tako smešen in boš imela z njim težave. Kako

nesmiselno je, da sem ga dala tako dobro izučiti, zdaj pa dela pri umetnih gnoljih. Takoj naj pride sem, da bo nastopil prvega oktobra v Mandelovi veleblagovnici službo, ki sem mu jo preskrbel. Za začetek bosta stanovala pri meni. Vaju pozdravlja mama. Pripis: Hotela sem vama pisati že pred štirimi tedni, pa — nisem imela časa. Pošljita mi brzojavko, da bom vedela, kdaj prideta.«

»Oh, Fant, kako sem srečna!«
»Da, punčka, tudi jaz. Navzlic temu pa tisto o mojem učenju... No da, zdaj ne bom nič rekla. Takoj bom oddal brzojavko.«
Trenutek nato sta se ločila. Pinneberg je stopil v pisarno in molče sedel za svojo mizo.
»Kaj je novega na tržišču delovne sile?« je vprašal Lauterbach, Pinneberg pa je ravnodušno odgovoril:
»Dobil sem službo prvega prodajalca v berlinski veleblagovnici Mandel. Tri sto petdeset mark plače.«
»Mandel?« je vprašal Lauterbach. »Seveda Žid.«
»Mandel?« je vprašal Emil Kleinholz. »Jaz bi se na vašem mestu najprej pozanimal, ali je to spodobno podjetje.«
»Jaz sem imel nekoč eno,« je zamišljeno povedal Schulz, »ki je takoj tulila, samo če je bila malo razburjena. Ali je tvoja žena vedno tako histerična, Pinneberg?«

TRETJI DEL

Taksi se je zapeljal po Invalidski cesti, se prebil skoz zmešnjavo pešcev in cestne železnice, privozil počasi do trga in se kar nekam olajšano ustavil pred Stettinjskim kolodvorom.
Izstopila je dama. »Koliko?« je vprašala voznika.
»Dve marki šestdeset, gospa,« je odgovoril sofer. Ženska je že brskala po torbici, iznenada pa jo je spet zaprla. »Dve marki šestdeset za teh deset minut vožnje? Človek, ali mislite, da sem milijonarka? Počakajte, bo sin plečal.«
»Ne morem, gospa,« je rekel sofer.
»Kaj se pravi, ne morem? Če ne plačam, morate počakati,

dokler ne pride sin. Deset minut čez štiri se bo pripeljal iz Stettina.«

»Ne smem tu čakati,« je razlagal sofer.
»Potem pa počakajte tam na oni strani, možič! Prišli bomo tja čez.«
Voznik je postrani pogledal žensko. »Seveda pridete, gospa. Pridete tako zagotovo kot odbitki pri plači. Veste kaj, naj vam kar sin vrne voznino, je preprosteje tako.«
»Kaj je to?« je vprašal prometni stražnik. »Sofer, peljite dalje!«
»Gospa pravi, naj jo počakam, gospod stražnik,« je razložil sofer.
»Peljite dalje!« — »Ko pa ne plača!«
»Plačajte, prosim, gospa! Tu ne morete stati, tudi drugi ljudje hočejo na pot.«
»Saj ne grem na pot! Takoj bom spet nazaj.«
»Svoj denar hočem, ti stara našminkana...«
»Zapisal vas bom, sofer!«
»Torej, milostiva gospa, plačajte žel! Saj vidite...« Prometni stražnik je ves obupan napravil kretajo kot pri plesni uri, nato pa je udaril s petami.
Ženska je bila vsa vesela. »Seveda bom plačala, če voznik ne sme čakati. Ničesar prepovedanega ne maram. Čemu to razburjenje! Gospod stražnik, me ženske bi morale urejati promet. Vse bi šlo tako gladko...«
Stopnišče na peron. Avtomat s peronskimi kartami. »Ali naj vzamem eno? To je spet 20 pfenigov, razen tega pa je več izhodov in gotovo ne bom našla pravega. Denar mi bo dal nazaj. Ko se bomo vračali, moram kupiti čajno maslo, sardine v olju in paradiznike. Vino bo poslal Jachmann. Pa cvetice za mlado ženo? Raje ne, to stane denar. Čemu bi jo razvajala!«
Mia Pinneberg je hodila po peronu gor in dol. Mehek, zalit obraz je imela in bledomodre oči. Zelo svetli lasje so se ji kodrali nad pabarvanimi temnimi obrvmi. Malce je bila našminkana, kot je pač treba, če greš po koga na postajo. Ob tem dnevnem času sicer nikoli ni bila izven hiše.

KINEMATOGRAFI PREDVAJAJO

KINO »KOMUNA«

Ameriški film

JACK LONDON

V glavni vlogi Michael O'Shea in Susan Hayward. Tednik F. N. št. 33. Predstavi ob 18 in 20.30. Danes zadnjičkrat. Prodaja vstopnic od 14 dalje.

KINO »SOČA«

Premiera ameriškega filma

»LJUBEZEN S TUJCEM«

V glavni vlogi Jean Simmons in Victor Mature. Predstavi od 18 in 20. Prodaja vstopnic od 14 dalje.

KINO »TRIGLAV«

Svedski film

»SAMO MATI«

Tednik. V glavni vlogi Eva Dahlbeck, Ragnar Falck in Ulf Palme. Predstavi ob 18 in 20. Prodaja vstopnic od 17 dalje. Danes zadnjičkrat. Prodaja avstr. film »Zdaj smo pa tam«.

KINO »VIC«

Amer. film: Ne bodo mi verjeli. V glavni vlogi Susan Hayward. Predstavi ob 18 in 20.30. Danes zadnjičkrat. Predprodaja vstopnic v vseh treh kinematografih od 14 dalje, za matinejo pa od 9 dalje.

KINO »UNION«: Premiera ameriškega barvnega filma »To je ljubezen«. V glavni vlogi Kathryn Grayson in Joan Weldon. F. N. št. 33. Predstave ob 18 in 20.30.

KINO »SLOGA«: Amer. film »Vzdolž temnih ulic«. V glavni vlogi Broderick Crawford in Ruth Roman. Premiera. Predstave ob 17, 19 in 21. Ob 19 matineja istega filma.

LETNI KINO »BEŽIGRAD«: Francoski film »Ponočna ljubimca«. V glavni vlogi Jean Marais in Dany Robin. Predstava ob 20. Prodaja vstopnic uro pred pričetkom predstave.

MLADINSKI KINO LM, Kotnikova 8, tel. 32-454, predvaja za mladino jugoslovanski film »Frosina«. Predstave vsak delavnik ob 15, vsak torek, sredo, četrek in petek tudi ob 19, vsako nedeljo pa ob 8.30 in 10.30.

KINO »LITOSTROJ«: Angleški film: »Razdvojeno srce«. Predstavi ob 18 in 20. Prodaja vstopnic uro pred pričetkom prve predstave.

KINO »ŠIŠKA«

Ameriški film

»Možje«

V glavni vlogi: Marlon Brando in Teresa Wright. Predstave ob 18, 19 in 20. Prodaja vstopnic od 15 dalje. Na sporedu samo še danes in jutri.

DROBNI OGLASI

RAZPISUJEMO MESTO UPRAVNIKA zavoda za komunalno gospodarstvo. Pogoji: ustrezna srednja izobrazba z daljšo prakso na področju uprave oz. komune. — Ponudbe je treba poslati pod šifro »Sposoben in vesten« na podružnico LP v Hrastniku do 1. septembra 1956. H 31

LIN čistilni prašek ne praska, pa vendar odstrani temeljito vse neznane lesnih, kovinskih in keramičnih predmetov.

KRASNE BRILJANTNE UHANE in briljanten prstan — po ugodni ceni prodam. Ponudbe z navedbo naslova vod pod »Lepa«.

KOLARJI IN MIZARJI dobe takoj službo v Tovarni športnega orodja »Elan«. Begunje na Gorenjskem. — Zaželeno je, da so iz okolice Begunj, ker stanovanj ni na razpolago. V službo sprejemamo tudi verziranega ključavničarja za delo na novem rezkarju. Ponudbe pošljite na označeno tovarno. 3229

LEPO ENOSOBNO STANOVANJE v centru mesta Ljubljane (velika soba in kuhinja), zamenjam za dvo-sobno komforno stanovanje, po možnosti v Šiški. — Ponudbe na ogl. odd. pod »Lepa nagrada«. 392

PO SKLEPU SEJE KG VOJNIK z dne 2. avg. 1956 razpisujemo za dne 30. avg. 1956 v pisarni podjetja Vojnik št. 2, licitacijo teh predmetov: traktor »Steyer«, 15 KS; enovozni traktor »Rapid«; motorna kosilnica — »Rapid«; montažna traktor, kosilnica; mlatilnica »Zmaj«; slamoreznilca na motorni pogon; motorni mlin za grozdje; 4 mlini za sadje; tritonski voz z gumijastimi kolesi; razni drobni kmetijski inventar. — V kolikor ne bi bilo ponudnikov od strani socialističnega sektorja, bomo stroje in orodje ponudili privatnemu sektorju.

URADNICA, srednjih let, premeščena službeno v Ljubljano, želi primer-no sobico, opremljeno ali prazno. Pripravljena je dobro plačati in v marsičem priskočiti na pomoč. — Dopise na oglasni oddelek LP pod »Nagrada«. 326 r

Po členu 1 in 3 Uredbe o izvajanju gradbenih, gradbeno-montažnih in obrtniških del prek javne licitacije (Uradni list LR BiH 13/53)

bo imelo podjetje za eksploatacijo premoga

»KRNIN« V STANARIH

prvo

javno licitacijo

za zgraditev nakladalne železniške postaje »STANARI« s postajnim poslopjem in tehni-co na progi Doboj—Banja Luka

Proračunska vsota znaša 75.000.000 dinarjev.

Licitacija bo 3. septembra 1956 ob 10. uri v upravi pod-jetja za eksploatacijo premoga »KRNIN« v STANARIH. Sredstva za gradnjo so zagotovljena iz splošnega in-vesticijskega sklada.

Pisarni ponudbi priložite vse po uredbi potrebne do-kumente.

Tehnična dokumentacija in ostali pogoji licitacije so na vpogled vsak delavnik od 7. do 12. ure v pisarni poslovalnice podjetja »KRNIN« v DOBOJU.

Podjetje za eksploatacijo premoga »KRNIN« • STANARI

Štev. 743/56

3128

Izšle so naše najnovejše izdaje:

»Devizno poslovanje«

Miloša Sofrenovića in dr. Miodraga Matejca po sistemu prostih listov s patentnimi vijaki

Izdaja v latinici — cena 1200 dinarjev

»Zakon o javnem tožilstvu«

s komentarjem dr. Milana Brkića

Izdaja v latinici — cena 120 dinarjev

Naprodaj v vseh knjigarnah v FLRJ.

Izvršujemo tudi posamezna naročila po povzetju, brez plačila poštnine.

NAŠE IZDAJE STALNO PRODAJAJO:

- V BEOGRADU:
 - Naša prodajalna — Maršala Tita 66
 - Naša prodajalna (prej knjigarna »Lepenka«) — Zemun, Ulica maršala Tita 11
 - knjigarna »Kultura« — Terazije 43
- V NOVEM SADU:
 - Naša prodajalna — Zmaj Jovina 22
- V TITOGRADU:
 - podjetje »Učila« — Ulica slobode 5
- V SKOPLJU:
 - knjigarniško podjetje »Mladina« — Ulica maršala Tita
- V ZAGREBU:
 - »Birotehnika« — Berislavićeva 16
 - »Narodne novine« — Smičičkova 23
 - Zagrebačko knjižarsko podjetje — (»Zagreb« — za-ložniško podjetje)

Naša prejšnja izdaja: ing. Božidar Race in Dragomir Živančević:

»Predpisi o gospodarskem sistemu«

(48 različnih predpisov z »Uredbo o razdelitvi celotnega dobička gospodarskih organizacij«, zveznim družbenim pla-nom itd.) — cena 550 dinarjev.

Naša prihodnja izdaja: R. Perunovića in Lj. Kovijanića:

»Zbirka vojaških predpisov«

»SAVREMENA ADMINISTRACIJA«

Založniško-tiskarsko podjetje — Beograd Prizrenska ulica 6 — poštni predal 479.

3087

Oglašujte v »Ljudski pravici!«

Večje podjetje za predelavo kovin

sprejme sposobnega

ZASTOPNIKA — POTNIKA

s sedežem v Ljubljani, ki obiskuje trgovine z železnino in gradbena podjetja na področju LR Slovenije.

Ponudbe z obširnimi življenjepisom pošljite na upravo lista pod »Agilen«. 3224

ZADRUŽNA MLEKARNA — NOVO MESTO

razpisuje

DELOVNA MESTA ZA:

SIRARSKEGA MOJSTRA

Pogoj: 15 let prakse

SIRARJA

Pogoj: 10 let prakse

MOJSTRA

za izdelovanje kazeina in lepila

Pogoj: ustrezno strokovno znanje z najmanj 3-letno prakso

Plače po dogovoru. — Stanovanje zagotovljeno. — Nastop službe takoj! — Ponudbe na upravo podjetja.

UPRAVNI ODBOR

Zadružne mlekarne • Novo mesto

3225

Po zakonu o oddajanju in izvajanju gradbenih del (Uradni list LRS, št. 17/55)

razpisuje

STEKLARNA HRASTNIK

I. JAVNO LICITACIJO

za gradnjo stanovanjskega objekta in gasilskega doma v Hrastniku

● Proračunska vsota za dovšitev gradbenih in obrtniških del znaša 21.464.524 din.

● Rok dograditve do končane tretje faze je 1. decem-ber 1956, za dokončno dograditev pa 31. maj 1957.

Licitacija bo dne 20. septembra 1956 ob 9. uri v prostorih gradbenega oddelka STEKLARNE HRASTNIK.

Ponudbe morajo biti opremljene v skladu s predpisi pravilnika o postopku pri javni pisarni licitaciji za od-dajo gradbenih del (Uradni list LRS, št. 17/55).

Projektivni elaborat je interesentom na razpolago pri STEKLARNI HRASTNIK v gradbenem oddelku dnevno od 9. do 11. ure od 1. septembra 1956 dalje.

3222

Bolnišnica za pljučno

tuberkulozo

ANČARAN (KOPER)

razpisuje

sledenja delovna mesta:

stalnega zdravnika

(ev. fiziologa)

šefa kuhinje

kurjača

za centralno kurjavo

z izpitom

Osnovna plača po uredbi, dopolnilna plača za okraj ter dopolnilna plača po pravilniku. Za zdravnika dopolnilna pla-ča po dogovoru. Stanovanje zagotovljeno. Nastop službe takoj. 3227

ŽELEZARNA JESENICE

sprejme v službo

obratnega higienika

(desinfektorja)

Plača po tarifnem pravilniku. Nastop službe 1. oktobra 1956. Samsko stanovanje preskrblje-no. — Ponudbe pošljite na personalni oddelek

ZELEZARNE JESENICE

(GORENJSKO)

J 137

TROKOLO

dobro ohranjeno ali novo kupimo

PONUDBE POD:

»NOSILNOST 200«

3223

TOVARNA AVTOMOBILOV

v PRIBOJU na Limu

Takoj dobavlja:

vse vrste štirionskih vozil z Diesel motorjem 90 KS, tipa:

- 4 GE — L z enim diferencialom
- 4 GE — K z enim diferencialom in kipersko napravo
- 4 GAE — L z dvema diferencialoma
- 4 GAE — K z dvema diferencialoma in kipersko napravo

vse vrste šestionskih vozil z Diesel motorjem 130 KS, tipa:

- 6 GGF — L z enim diferencialom
- 6 GGF — K z enim diferencialom in kipersko napravo
- 6 GAF — L z dvema diferencialoma
- 6 GAF — K z dvema diferencialoma in kipersko napravo

avtobuse za medkrajevni promet z Diesel motorjem 130 KS, tipa:

- »A« z 31 premakljivimi sedeži DE LUXE s 37 nepremakljivimi sedeži DE LUXE
- V njih je vgrajena naprava za gretje, radijski aparat z zvočniki, frižider in drugo
- »B« z 42 sedeži — univerzal in z vsemi potrebnimi napravami

avtobuse za mestni promet z Diesel motorjem 130 KS

PRODAJAMO PROTI TAKOJŠNJEMU PLACILU ALI NA TRILETNI KREDIT

SKLEPANJE POGODB V PROSTORIH FAP V PRIBOJU ALI NA RAZSTAVNEM PROSTORU FAP NA ZAGREBSKEM VELE-SEJMU

3097

Sestanek s 300 novinarji

Ceprav sta Marilyn Monroe in njen mož Arthur Miller že delj časa v Londonu, kjer snema igralka skupaj z Lawrenceom Olivierom film »Speči princ«, angleški tisk še kar naprej piše o njej. Medtem ko vidijo nekateri časopisni poročevalci v njej ameriški mik našega časa, obračunavajo drugi njeno bivanje v Londonu in pisanje o njej kot napihnjeno časopisno senzacijo.

V enem največjih londonskih hotelov je odgovarjala Marilyn Monroe po svojem običaju duhovito na številna indiskretna vprašanja tri sto novinarjev. Ves čas razgovora se njen mož Miller ni menil niti za vprašanja ne za odgovore, marveč si je prizadeval ogledovati roke in se ukvarjal s spojnimi nohti.

Marilyn Monroe in Lawrence Olivier na enem prvih skupnih posnetkov v angleškem filmskem ateljeju Pinewood. Lawrence Olivier nastopa v filmu »Speči princ« v glavni moški vlogi in kot režiser. To je komedija, ki v njej igra znani angleški filmski umetnik zenskarja, Marilyn pa dekle, ki nastopa v varietetu.

Na norveških platnih

Vojna tematika, družbena satira in mladinski filmi

Skandinavski filmski proizvodnja je znana po vsem svetu, in sicer predvsem zaradi kvalitetnih švedskih stvaritev. Mnogo manj veljave pa so si priborili v filmskem svetu švedski sosede Norvežani, ki so pred vojno izdelali povprečno po štiri ali pet filmov na leto. Šele nekateri uspeli povojni filmi s tematiko protinacističnega boja med okupacijo so jim pripomogli do večje veljave.

V obdobju po jugoslovansko-norveškem koprodukcijem filmu »Krvava pot« so izdelali Norvežani vrsto nadpovprečnih filmov z vojno tematiko, med drugimi tudi zgodbo z nenavadnim naslovom »Dve jajci na krožniku«, ki pripoveduje — film je narejen po romanu Olufa Ollsena — o pisateljevem begu med drugo svetovno vojno, o šolanju za lovskega pilota v Kanadi in o njegovem povratku v še zasedeno domovino, kjer se vključuje v odporiško gibanje. Ta film je neke vrste nadaljevanje filmov »Hoteli smo v Anglijo« in »Ziveti hočemo«. Prvi pripoveduje o skupini Norvežanov, ki so skušali v majhnem ribiškem člnu zapustiti zasedeno domovino, pa

so jih nacisti ujeli in postrelili, drugi pa opisuje trnovo pot in žalosten konec norveških rodoljubov v nemških koncentracijskih taboriščih.

Kot zelo dober film je ocenila norveška filmska kritika tudi »Samomorilčevo poslanstvo«, ki obravnava resnično zgodbo iz druge svetovne vojne. Skupina Norvežanov je kmalu po nacistični zasedbi pobegnila iz svoje dežele do britanskih otokov, kjer so organizirali odporiško gibanje pod krinko ribiških člnov s ponarejenimi listinami. Kadar koli se jim je ponudila priložnost, so izkrcali skrito orožje ali pa sprejeli na krov norveške državljane, ki jim je v zasedeni domovini pretela smrt ali nevarnost aretacije.

Če bi Nemcem prišel v roke en tak ribiški člun, bi nacisti dobili odporiško mrežo, zato so bile ribiške ladje minirane, da bi zletele v takem primeru v zrak z vsem tovorom in s posadko vred.

Norveški film pa ne obravnava samo vojnih tem, marveč tudi »Tihotapce v smokingu«, satiro na sodobno norveško višjo družbo. Ta film je režiral Bjørne Andersen, ki se je proslavil z režijo »Sopka za Moniko«.

Ze zelo zgodaj so začeli Norvežani obravnavati v filmih tudi socialno tematiko. Med takimi filmi velja omeniti »Zlato mladino« v režiji Lifa Sindinga. Zgodba se je zares primerila, pripoveduje pa o roparski in vlomski tolpi pred sodiščem v Oslu.

Vse do nedavnega norveški filmski ustvarjalci skorajda niso poznali otroških filmov, saj so se šele v novejšem času lotili dveh, in sicer »Medvedje patuljce«, film o dveh dečkih, ki sta pomagala ujeti vlomilca, ter »Toje«, zgodbe o begunski deklici, ki so jo posneli po priljubljeni radijski igri.

LAPONSKI KMETJE NA FILMSKEM PLATNU

Francoski scenarist Jacques Constand se odpravlja na Laponsko, kjer bo na 77 stopinji severne širine pri mrazu 40 stopinj preživel štiri mesece. V filmu, ki ga bo tam pripravil, bodo nastopili izključno laponski kmetje iz okolice Petsama, ki še nikoli niso stali pred filmsko kamero. Scenarij bo napravil po starih laponskih pravljicah, vrhunec pa bo dosegla filmska zgodba o dvoboju človeka s severnim medvedom.

Françoise Arnoul, ideal pariškega filmskega občinstva — med drugim je nastopila tudi v filmih »Prepovedan sad« in »V spalnici velikih deklet« — se je poročila. Tiziansko obarvana, meter šestdeset visoka generalova hči si ni izbrala ženina iz vojaških vrst, marveč pisatelja Georgesa Cravenna. V dar sta dobila med drugim tudi dva golobčka miru.

»MANIKIRKA V OZN«

Pisecem filmskih scenarijev prihajajo v lovu za izvirnimi zamislimi na um kaj nenavadne reči. Tako je sklenil nemški režiser Alfred Wiedemann posneti

film po komediji sodobnega nemškega dramskega pisatelja Stephana Donata »Kitty osvaja svet.« Na filmski trak bo posnel povsem izmišljeno zgodbo: po mnogih zapeljivih pride mlada manikirka na zasedanje OZN, kjer zaradi njene prostodušnosti in vragolij nastane zastoj v dnevnem redu. V glavni vlogi bo nastopila mlada nemška igralka Romy Schneider.

NOVI »MODRI ANGEL«
Slovito delo Josepha von Sternberga »Modri angel«, ki je leta 1930 pripomoglo Marleni Dietrich do svetovne slave, nameravajo v Hollywoodu ponovno posneti.

BILLY WILDER V FRANCJI
Billy Wilder namerava posneti v Parizu film »Popeljska ljubezen« z Garyjem Cooperjem, Audrey Hepburnovo in Mauriceom Chevalierjem v glavnih vlogah.

NOVI FILM MLADEGA REŽISERJA
Mladi francoski režiser Robert Hossein, mož najmlajše francoske filmske igralk Marine Vlady, pripravlja zgodovinski film v cinemascopski tehniki, glavno vlogo pa bo igrala njegova žena.

»SREBRNI TRAK«
»Srebrni trak« — italijanski »Oscar« — ki ga podeljujejo Italijani najboljšim domačim in tujim ustvarjalcem, sta prejela režiser Michele Antonioni in igralec Albert Sordi. Naslov najboljšega tujega filma, ki je doživel v italijanskih filmskih dvoranah velik uspeh, je dobila »Zlatolaska« Jacquesa Beckerja s Simono Signoro in Sergeom Regagnijem v glavnih vlogah.

Filmski DROBIŽ

FRANCOSKO-ITALIJANSKI FILM NA KITAJSKEM

Na Kitajskem so začeli pred kratkim snemati francosko-italijanski koprodukcijemski film »Veliki zid«. Scenarij za film, ki ga bodo posneli v cinemascopski tehniki, je napisal Zavattini, snemala pa ga bo ista ekipa, ki je lani dosegla velik uspeh s filmom »Izglubljena celina«.

»PRIJATELJSKI NASVET«
Ameriški režiser William Wyler pripravlja nov ljubezniški film z naslovom »Prijateljski nasvet«. V glavni vlogi nastopa Carry Cooper, njegova partnerka pa je našemu občinstvu neznana mlada igralka Dorothy McGeayre.

S FILMSKO KAMERA PO ANTARKTIKI

S sovjetsko ladjo »Oba«, ki je peljala na Antarktiko znanstveno odpravo, da bo tam v okviru Mednarodnega geofizikalnega leta proučevala rudi bogastvo, podnebje in njegov vpliv na vreme drugod po svetu, sta potovala tudi filmska delavca, ki sta v oporišču Mirni nad mesec dni snemala posebnosti na filmski trak. Njuna film je dolg okoli 20.000 metrov, obsega pa vrsto zanimivih dokazov, v zvezi z delom in življenjem sovjetske znanstvene odprave.

Polovico prinesenega gradiva so v laboratorijih »Len-filma« že razvili, pripravili pa nameravajo dolgometrski poljudnoznanstveni film, ki bo zanj napisal spremeno besedo režiser Nifontov. Film bo pripovedoval o smotnih odpravah, o njenih nacihih in o življenju na mrzli celini.

ITALIJANSKI VEČER

Pod pokroviteljstvom italijanskega veleposlanika so v Parizu pripravili slavnostno premiero podmorskega filma »šesta celina«. Raymond Bucher, ki je film izdelal, ni poklicni filmski ustvarjalec, marveč vojaški pilot reaktivnega letala, ki v prostem času snema in se ukvarja s potapljanjem. Iktrati je svetovni rekorder v potapljanju brez kislokih aparatov.

Policija je morala zavarovati pred radovednejši starejšega moškega, ki je pred dnevi s trdim klobukom na glavi in z gasilsko cevjo v rokah tekkel po ulici londonskega Westende in se je nazadnje pognal v taksli. Charlie Chaplin je v Londonu snemal in režiral najnovejši film »Kralj iz New Yorka«.

DE SICA IGRA...

Italijanski režiser Vittorio de Sica, eden največjih sodobnih ustvarjalcev — znano je, da pogosto igra v filmih, za katere dobi visoke vsote, da potem lahko finansira filme po lastnem okusu in želji — bo nastopil v Blasettijevem filmu »Rešite okrasje«. Poznanci napovedujejo, da bo De Sica to pot nastopil v verjetno dobrem filmu, ker sta pripravila scenarij Zavattini in Bartaloni.

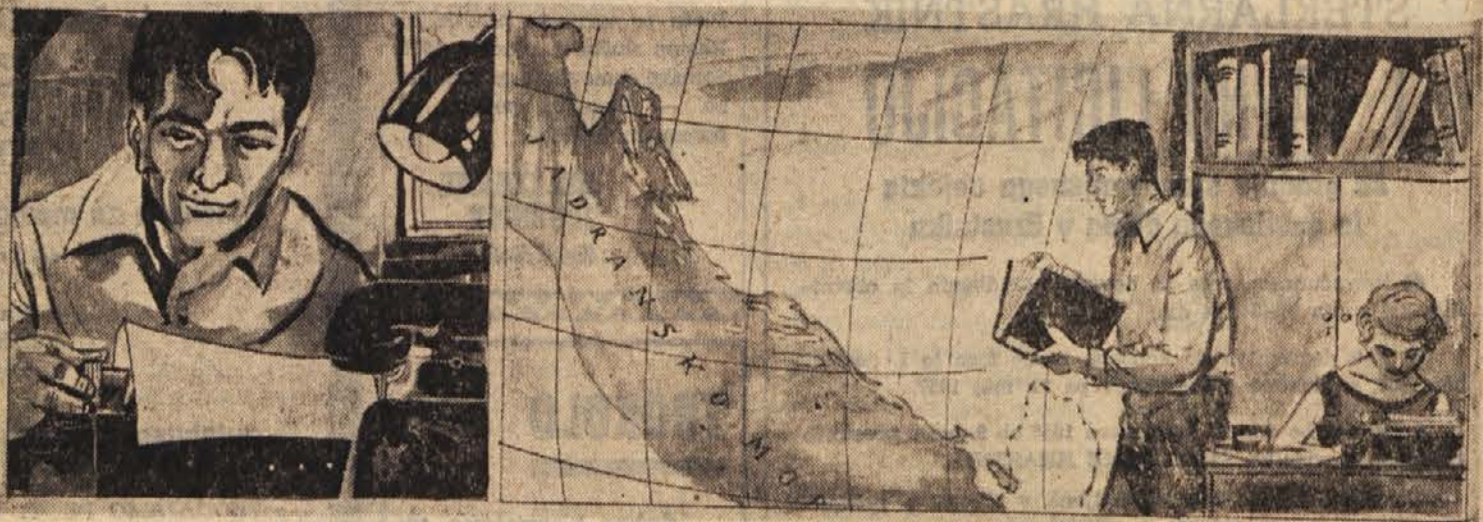
»Brez tebe je tema«

Tak je naslov novega filma, ki ga snema Eva Bartok v režiji Curda Jürgensa. Kot barska pevka in prijateljica bogatega trgovca se v usodnem trenutku odloči za življenje na strani človeka, ki je zaradi uživanja mamil potreben pomoči in človeške toplote. Čez nekaj mesecev homo morda že videli, kako je Curdu Jürgensu, ki je režiser in glavni igralec v eni osebi, uspela obdelava meščanske drame.

V SINJIH GLOBINAH

VIKTOR RISE: GRAD DRAGO RISE: ROTVIK

1. »Ko bodo ljudje nekoč raziskali dno Jadranskega morja, bodo verjetno našli na sledove davne, potopljene civilizacije. Letalci pripovedujejo, da so ob posebno jasnih dneh videli pod morskjo gladino obrise zidov...« Danilo se je premaknil na stolu in potegnili pisalni stroj bliže k sebi. Začetek mu je bil všeč. Iz tega lahko nastane zanimiv sestavek za nedeljsko številko »Brzjav«. »Brzjav« je bil list, pri katerem je Danilo urejal športno rubriko.

2. »Znanstveniki pravijo, da se Jadranska obala počasi pogreza.« je ropotal pisalni stroj. »Tja, ki se v davnih časih nosila mesto, so se neopazno nižala, dokler niso s hišami vred izginala pod vodo. Potem je tu še druga domneva, drzna in fantastična: tam, kjer je danes Jadransko morje, se je pred davnimi tisočletji razprostirala plodna ravnina. Na njej so živeli ljudje. Vse do tistega strašnega potresa, ko se je ravnina pogreznila in je nastalo kotlino prihrumelo morje.«

3. Nekateri zgodovinarji celo domnevajo, da je ta katastrofa dala snov za svetopisemsko zgodbo o vesoljnem potopu. Danilov pogled se je ustavil na svetlomodri tisk, ki je na stenskem zemljevidu označevala Jadransko morje. Prav pred kratkim je neki ribič potegnil iz globine namesto ribe umetniško izdelano starinsko posodo. Morda so to posodo nekoč uporabljali in neznani deželi, katere najvišji vrhovi gledajo danes iz vode kot otoki: Rab, Hvar, Korčula, Vis...